

[Glistrup]

Forslag til lov om ændring af lov om pålyningen af indkomst- og formueskat til staten (ligningsloven). (Tilbageførsel af underskud).

(Lovforslag nr. L 2).

Flemming Jensen (KF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Lovforslag nr. L 10).

Tiden er inde til, at folketinget træffer beslutning om ophævelse af fjernsyns- og radiomonopolet gennem den nødvendige ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. Realiteterne viser, at en opretholdelse af monoopolet er uholdbar. Størstedelen af seerne kan allerede i dag se svensk eller tysk TV. Mange har adgang til begge dele. Satellit-TV nærmer sig med stærke skridt.

Forslaget er udtryk for, at det væsentlige i kampen for at få frihed i æteren er ophævelse af monoopolet. Det er tilstedeværelsen af monoopolet, der bremser for private planer og initiativer. Når monoopolet er borte, vil private initiativer blomstre inden for lovens rammer. Der vil hurtigt dukke planer op både på lokale områder og på landsbasis.

Det har været indvendt, at et privat TV ikke kan finansieres gennem reklamer. Denne indvending kan vi ikke godkende. En privat TV-sender eller et system af sendere, der bygger på landsdækkende udsendelser suppleret med lokale, behøver ikke at have et stort og tungt administrationsapparat som det, vi kender fra Danmarks Radio. Tværtimod kender man i udlandet adskillige selskaber, der klarer sig med betydelig færre ansatte. Det er heller ikke nødvendigt at opbygge et 40-timers udsendelsesprogram for effektivt at bryde monoopolet.

Da forslagens problematik har været fremme i tinget flere gange, og da spørgsmålet om konkurrence trænger sig stadig mere på, skal jeg anbefale lovforslaget til tingets hurtige og velvillige behandling.

Poulsaard (FP):

Under henvisning til forslagens tekst og bemærkningerne hertil tillader jeg mig som ordfører for forslagsstillerne herved at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af lov om ny- og ombygning af Det kgl. Teaters Gamle Scene. (Stop for byggearbejder på Det kgl. Teater).

(Lovforslag nr. L 11).

Glistrup (FP):

Under henvisning til lovforslagets tekst og bemærkningerne hertil tillader jeg mig herved som ordfører for forslagsstillerne at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m. v. (Non-diskrimination af bilafskrivninger).

(Lovforslag nr. L 15).

Glistrup (FP):

Under henvisning til forslagens tekst og bemærkningerne hertil tillader jeg mig som ordfører for forslagsstillerne herved at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds.

(Lovforslag nr. L 16).

Voigt (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed.

(Lovforslag nr. L 17).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Voigt (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af Danmarks Frie Radio.

(Beslutningsforslag nr. B 1).

Jeg henviser i øvrigt til forslagens bemærkninger.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 7. oktober 1981 om børnekommissionens betænkning.

(Redegørelse nr. R 2).

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

I. Indledning

Den 4. maj 1981 sendte jeg børnekommissionens betænkning (nr. 918) til folketingets socialudvalg. Jeg oplyste samtidig, at der blev afholdt en redegørelsesdebat om betænkningen i begyndelsen af folketingssamlingen 1981-82. Hermed lever regeringen også op til sin forpligtelse i majforliget om, at børnefamiliernes levevilkår skal tages op til drøftelse i folketinget i begyndelsen af dette folketingsår. Betænkningen, redegørelsen og folketingets drøftelse skal skabe grundlag for en bred offentlig debat om børns og børnefamiliers vilkår. Det er en nødvendig forudsætning for, at der kan ske ændringer i den politik, vi hidtil har ført på børneområdet.

Børnekommissionens betænkning skal kunne benyttes på lang sigt, også ved indgangen til 1990'erne. Alene udviklingen siden kommissionens nedsættelse for 6 år siden understreger behovet for nytænkning og fleksible ydelser. Tiden er en anden nu – og vil igen være helt anderledes, når 80'erne er forbi. Vi må derfor være kritiske over for de eksisterende løsninger og diskutere, hvad der kan gøres på en anden og bedre måde. Holdningerne til det offentlige opgaver i forhold til den enkelte ændres og nuanceres løbende. Det er ét udgangspunkt for børnepolitikken. Et andet er erkendelsen af, at vi ikke skal regne med at bruge væsentlig flere ressourcer på dette område, end vi allerede gør. Det sætter nogle rammer for de automatiske løsningsforslag, dvs. flere, større og bedre. Det betragter jeg ikke som beklageligt, men som en udfordring. At problemerne ikke kan løses efter de sædvanlige recepter, gør, at vi må tænke os bedre om. Vi må prøve at udvikle ydelserne – og vi må til at forsøge noget nyt.

Vi skal derfor ikke kun bruge betænkningen om børn, som vi plejer – dvs. snævert i folketinget og i centraladministrationen. Den skal anvendes som udgangspunkt for en langt bredere debat om, hvilke vilkår børn skal have, hvordan de kan få det, og hvem der skal give dem det. Hele børnekommissionens måde at fungere på har været i overensstemmelse hermed, med udsendelse af debatpjecer, indsamlinger af synspunkter på arbejdet og med en brugervenlig udformning af betænkning og udvalgsrapporter. Også

indholdsmæssigt erkendes det i vidt omfang at nye veje må betrædes.

Børnekommissionen peger på, at der i langt videre omfang end for øjeblikket bør foretages forsøgsvirksomhed både på tværs af og inden for de enkelte sektorer. Der er i betænkningen og i udvalgsrapporterne en række forslag til iværksættelse af forsøgsvirksomhed. Og i rapporten om småbørn i bolig og miljø er der en række forslag til forskningsopgaver, analyser og undersøgelser om småbørn og miljøforhold i bred forstand. Kommissionen fremhæver enkelte særlig påtrængende forsøg. Om at beskrive børns interesse på tværs af sektorer i de forskellige former for planlægning, om refusion til rådgivning og vejledning til børnefamilier med et særligt behov for støtte eller om fleksibilitet i forbindelse med dispensationer fra gældende lovgivning.

Jeg er enig i kommissionens synspunkter vedrørende et øget behov for forsøg. Mange sektorer klemmes mellem behovet for ydelser og de samfundsøkonomiske vilkår. Problemerne kan enten løses ved en forebyggende indsats i bred forstand – eller ved at udnytte de begrænsede ressourcer bedre, mere rationelt, mere målrettet og måske også mere i overensstemmelse med de reelle behov. Børnepolitiske foranstaltninger er ingen undtagelse i denne sammenhæng. Nogle af de problemer, der peges på i betænkningen, må derfor søges løst gennem forsøg og alternative foranstaltninger. Og gennem en målrettet forskningsindsats på tværs af sektorerne. Nedsættelsen af udvalget vedrørende småbørnsforskning – som et fællesprojekt mellem tre forskningsråd – må ses som et udtryk herfor.

Kommissionen peger som nævnt selv på en række forslag til forsøg. Der kan nævnes andre og mere gennemgribende. Vi skal vænne os til, at forsøg er en ny og anden måde at gennemføre ændringer på. Det giver mulighed for at afprøve nogle af kommissionens forslag i praksis – også forslag, som der normalt ikke laves forsøg med. F. eks. nedsat arbejdstid, bedre barselorlov, pasning af syge børn, forbedringer af boligmiljøerne og trafikikkerheden, andre former for pasning, mens forældrene er på arbejde, tilbud til indvandrerbørn osv. Initiativer skal ikke komme fra de centrale myndigheder, men fra forældrene, fagforeninger, kommunalpolitikere,

[Socialministeren]

græsrodsbevægelser og andre lokale grupper. Deres engagement er uudværligt.

Børnekommissionens arbejde.

Børnekommissionen blev nedsat i november 1975 med den opgave at belyse »opvækstvilkårene her i landet for børn i alderen, indtil undervisningspligten indtræder, og drøfte vilkårenes hensigtsmæssighed under hensyntagen til børnenes, familiernes og samfundets behov og således, at samfundets ressourcer udnyttes bedst muligt inden for de bestående rammer«. Til støtte for kommissionens overvejelser blev der nedsat fire underudvalg, hvis rapporter blev offentliggjort i sommeren 1980. De vedrører: økonomi og arbejdsforhold (1), bolig og miljø (2), daginstitutioner og dagpleje (3) samt tidlig indsats (4).

Baggrunden for nedsættelsen af børnekommissionen var en konstatering af, at børnenes udviklingsbetingelser påvirkes af ændringerne i samfundet, og at disse igen påvirker forældrenes situation over for børnene. Samt en erkendelse af, at der manglede et grundlag for en samlet vurdering af, om de eksisterende foranstaltninger på rimelig måde bidrog til at fremme en tryk og sund opvækst for børnene. Børnekommissionens betænkning blev offentliggjort den 6. maj 1981. Den er delt i tre hovedafsnit. Første del indeholder en beskrivelse af småbørnsfamiliernes vilkår på en række områder samt en diskussion af småbørns udvikling og af deres opvækstbetingelser. Anden del indeholder en generel politikformulering for hele børneområdet med diskussion af mål og midler i børnepolitikken. Tredje del indeholder kommissionens forslag og prioriteringsovervejelser.

Det er væsentligt, at børnekommissionen har delt sine forslag op. Dels nogle konkrete og aktuelle forslag, dels nogle mere langsigtede og måske ideelle betragtninger. Betænkningen kan altså anvendes både på kort og på lang sigt, og det er en styrke. Børnekommissionen mener, at gennemførelsen af såvel de langsigtede som de mere aktuelle forslag er afgørende for vilkårene for børn og børnefamilier. Men det erkendes, at nogle forslag først kan realiseres over en årrække, og at de forudsætter en holdningsændring og en anden prioritering af ressourcerne. Der er fremsat mindretalsudtalelser til dele af betæk-

ningen. Det er en naturlig konsekvens af, at meningene om så afgørende emner som dem, der behandles i betænkningen, altid må være stærkt delte. Afvejningen af synspunkterne – der formentlig dækker over de forskellige, der eksisterer i befolkningen – reducerer på ingen måde betænkningens værdi som grundlag for en debat om børns vilkår i det danske samfund.

Ingen familier varetager ansvaret over for deres børns opdragelse og opvækstvilkår isoleret fra det omgivende samfund. Selv om staten og kommunerne afstikker mange rammer, er det ikke statens rolle at regulere fødselstallet, som jo er faldet stærkt i disse år. Den politiske opgave er at gøre det så frit som muligt for folk selv at bestemme, om de vil have børn eller ej. Udbuddet af forskellige offentlige ydelser spiller en rolle for det frie valg. Kvinderne er gået ud på arbejdsmarkedet, er blevet selvforsørgende og dermed selvbestemmende over egne forhold. Men for at opnå og bevare denne tilknytning til arbejdsmarkedet må der være ordentlige vilkår – bl. a. på børnepasningsområdet – for de kvinder, der vælger at få børn. Et offentligt udredningsarbejde kommer uanset sit emne uvægerlig til at fremtræde florumvundet og beklagende, fordi selve dets opgave er at fæste opmærksomheden ved de fejl, mangler og problemer, vores omgivelser nu engang er behæftede med. Alligevel synes jeg, at betænkningen og de fire udvalgsrapporter er et idérigt og værdifuldt bidrag til overvejelserne om den fremtidige indsats for børn og børnefamilier. Men når vi i folketinget og i offentligheden skal diskutere børnekommissionens betænkning, er det ikke for at lokke familierne til at få flere børn, men for at give børnefamilierne bedre vilkår, end de har nu.

II. Nogle børnepolitiske synspunkter

Nogle aktuelle problemer.

Der er sket en række forbedringer på det børnepolitiske område. De fleste familier har fået bedre materielle vilkår. Børnefamiliernes boligstandard er gennemgående høj. Der etableres år for år flere dagforanstaltninger, pladstallet i 70erne er tredoblet, og udgifterne er tidoblet. Barsehvileordningerne er udvidet. Aktuelt overvejes en forbedring af boligsikringen for børnefamilierne samt en for-

[Socialministeren]

delingsmæssigt mere rimelig betalingskala for daginstitutioner og dagpleje. Alt i alt er børn i dag på mange måder bedre stillet end tidligere generationers børn, men der er alligevel især to bekymringer for småbørnenes trivsel og udvikling i dagens samfund.

For det første har store grupper børn for lidt kontakt med deres forældre, der er overarbejdede og stressede. En meget stor del af småbørnsfamilierne har to udearbejdende forældre, og i mange har begge fuldtidsarbejde. Børnene må i disse familier undvære kontakten med forældrene i de fleste af dagens bedste og aktive timer. Kontakten bestemmes af arbejdslivets betingelser og ikke af barnets skiftende behov. Forældrenes kræfter til at give børnene opmærksomhed og omsorg er små efter en lang arbejdsdag uden for hjemmet. Når begge forældres fravær sammenlægges, bliver det ofte på 80 timer om ugen mod 45-50 timer tidligere, hvor kun den ene arbejdede. Børnenes kræfter og evne til at koncentrere sig om forældrene er ofte ringe efter en lang dag i institutionen. Oplevelsen af tryghed, nær kontakt og tilhørsforhold er truet i disse familier med virkninger for børnenes følelsesmæssige, sociale og intellektuelle udvikling.

For det andet bliver børnenes muligheder for at indleve sig i vor kultur stadig mere begrænsede, og det samme gælder mulighederne for deres identitetsudvikling. Familierne er blevet små, der er kun få fællesaktiviteter tilbage, som barnet kan deltage i, og det tilegner sig ikke i familien de nødvendige sociale erfaringer, som et samspil med jævnaldrende lægger op til. Store dele af boligmiljøerne er tomme for kultur og arbejdsliv, og børnene kender intet til forældrenes arbejde. Disse forhold udgør en trussel mod den kontinuitet i småbørns liv, der er så afgørende for tilegnelsen af en sammenhængende erfaringsverden og for identitetsudviklingen.

Endelig peger betænkningen på en række problemer, der vedrører økonomi, bolig, sundhedsforhold eller mangel på daginstitutioner. Børnekommissionen sammenfatter problemerne ved at sige, at en række børnefamilier på forskellige måder mangler ressourcer til at kunne give deres børn den tilværelse, som de kunne ønske for dem.

Nogle børnepolitiske principper.

Børnekommissionen mener, at den *generelle* børnepolitik skal tage sigte på at respektere det enkelte barn som individ i familien og i samfundet, at give barnet en central placering i de voksnes tilværelse og at fremme alle børns fysiske opvækstvilkår i bred forstand. Den *selektive* børnepolitik skal udligne forskelle i børns levevilkår, både materielt og kulturelt. Det er i betænkningen opstillet som fem grundprincipper for, hvad en børnepolitik må bygge på.

Ligestilling mellem kønnene. En politik, som fører kvinden tilbage til den gamle kønsrolle, eller som forudsætter, at alene hun har dobbeltarbejde, vil i sidste ende blive betalt af børnene med forringede udviklingsbetingelser. *Social lighed.* Lige mulighed for forældrene til at leve et rigt og ustresset liv med deres børn i de år, de har dem, og lige udviklingsbetingelser for alle børn. *Valgmulighed og valgfrihed,* så stor som det er muligt ud fra et lovgivningsmæssigt og administrativt hensyn. *Fleksibilitet,* dvs. indbygget mulighed for at følge de skiftende behov hos de enkelte familier. *Neutralitet i forhold til forældrenes valg af samlivsform.* Det er ikke en politisk opgave at tage stilling til, hvordan voksne mennesker skal indrette deres tilværelse med hensyn til livsform. Et barns forhold til sine forældre bør ikke være afhængigt af, om forældrene har valgt at gifte sig med hinanden eller ej.

Børnekommissionen mener, at de ressourcer, der afsættes til børn, bør forøges. Kommissionen erkender, at den samlede produktion sætter rammer for den fordeling af goderne, der kan finde sted mellem de enkelte grupper af befolkningen, men kan ikke acceptere, hvis ressourcefordelingen i et dynamisk samfund skal være statisk. Ønsket om flere ressourcer til børnefamilierne dækker også over, at en særlig indsats for de dårligst stillede ikke er nok. En række problemer vedrører alle børn, f. eks. trafikikkerhed, miljøforhold og børns retsstilling.

III. Overvejelser og forslag

Den daglige arbejdstid.

Normalt har begge forældre erhvervsarbejde - også mens børnene er små. I 1978 var 80 pct. af alle småbørnsmødre på arbejdsmarkedet, halvdelen havde deltidsarbejde, dvs. under 30 timer om ugen. Erhvervsfre-

[Socialministeren]

kvensen er endnu højere for enlige forsørgere. Denne udvikling har på mange måder været positiv. For samfundet gennem væksten i produktionen og forbedring af beskatningsgrundlaget. For kvinderne gennem en øget ligestilling og i forbedringer af deres økonomiske selvstændighed. For familien gennem forbedring af de materielle levevilkår. Men forældrenes arbejdsdag er meget lang, og der er på hverdage kun lidt tid til samvær mellem forældre og børn. Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet er på én gang deres vigtigste forudsætning for at forsørge deres børn og samtidig den væsentligste hindring for, at de kan få den tid til samvær med deres børn, der kan sikre børnenes sociale kontakter og udvikling.

Kommissionen mener, at der bør ske en nedsættelse af den daglige arbejdstid til 6 timer om dagen for alle – ikke kun for småbørnsforældre – uden lønafkorting. Men kommissionen mener ikke, at der for øjeblikket er baggrund for at gennemføre et sådant forslag, selv om det har den klare fordel, at det sikrer voksne og børn mere tid sammen, at ligestillingen styrkes, og at småbørnsforældrenes sårbarhed på arbejdsmarkedet mindskes, fordi det ikke kun er deres arbejdstid, der bliver nedsat. Kommissionen har derfor overvejet muligheden for en arbejdsnedsættelse alene for småbørnsforældre og foreslår, at alle heltidsarbejdende forældre, der har børn i alderen op til og med 8 år, skal have ret til at nedsætte deres daglige arbejdstid til 6 timer. Retten til nedsat arbejdstid skal sikres gennem lovgivning, fordi arbejdsmarkedets parter ikke i de hidtidige overenskomstforhandlinger har taget tilstrækkeligt hensyn til børnefamiliernes særlige behov. Flertallet foreslår, at der i et vist omfang skal gives økonomisk kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med nedsættelsen af den daglige arbejdstid. Bl. a. således, at de indtægtsmæssigt dårligst stillede børnefamilier og familier med en enlig forsøger modtager en kompensation svarende til dagpenge maksimum.

Regeringen er enig i, at der er et væsentligt behov for at sikre børn og forældre mere tid sammen i det daglige, og at en nedsættelse af den daglige arbejdstid er en forudsætning herfor. Nedsættelsen skal spredes over alle ugens arbejdsdage – og ikke samles f. eks. fredag eller fredag eftermiddag. Det er

regeringens opfattelse, at dette spørgsmål overhovedet er det mest påtrængende i en børnepolitisk sammenhæng, og at forbedringer på dette område er et afgørende led i at forbedre børns opvækstvilkår. Regeringen er enig med kommissionen i, at arbejdsmarkedet er den vigtigste af de mange enkeltfaktorer, der er med til at sætte rammer for børnenes samlede opvækstvilkår.

Spørgsmålet om arbejdstiden er ganske vist et overenskomstanliggende og klares normalt af parterne på arbejdsmarkedet, men børnekommissionen fremhæver i sin begrundelse for at lovgive på området, at arbejdsmarkedets parter ikke har taget nok hensyn til børnefamiliernes problemer. Der er i den seneste tid foregået en række overvejelser i den arbejdsmarkedspolitiske debat om arbejdstidens placering ved de næste overenskomstforhandlinger. Regeringen håber på den baggrund, at parterne selv kan bidrage med løsninger, der i højere grad tager hensyn til børnefamiliernes problemer. Men arbejdstidsproblemet kan ikke udskydes i flere år. Behovet for en kortere arbejdsdag er markant i mange børnefamilier. Regeringen vil efter forhandlinger med arbejdsmarkedets parter fremlægge en vurdering af de muligheder, der ligger i en nedsættelse af arbejdstiden og en bedre fordeling af arbejdet. I denne sammenhæng vil hensynet til børnefamiliernes arbejdstid indgå med betydelig vægt – herunder også børnekommissionens forslag om forsøgsordninger.

Om barselorlov m.v.

En anden konflikt mellem forældrenes erhvervsdeltagelse og hensynet til børnene er den utilstrækkelige barselorlovsordning, de manglende orlovsordninger i barnets første leveår og de stærkt begrænsede muligheder for at tage fri for at passe et sygt barn. Disse problemer blev behandlet i den betænkning, der blev afgivet i 1978 af fællesudvalget mellem ligestillingsrådet og børnekommissionen (846:1978).

Nogle af de forhold, som børnekommissionen pegede på, blev i juni 1980 gennemført som første fase af barselhvileordningen. De væsentligste ændringer i forhold til den tidligere lovgivning er adgangen til dagpenge i en graviditetsorlov på fire uger før fødslen, at moderen får ret til dagpenge i en barselor-

[Socialministeren]

lov på 14 uger efter fødslen, at medhjælpende ægtefæller sikres samme rettigheder som andre, og at adoptanter sikres ret til dagpenge i 14 uger efter adoptionen.

Børnekommissionen beklager, at der ikke er gennemført større fremskridt på dette område, og mener fortsat, at forslagene i betænkningen fra fællesudvalget bør gennemføres. Kommissionen foreslår, at der indføres 26 ugers orlov til alle kvinder efter fødslen, at der gives forældre med syge børn under 4 år ret til fravær i forbindelse med børns sygdom, samt at der indføres adgang (ikke under to uger) til barselorlov for fædre. De forbedringer, som ikke kan gennemføres, af økonomiske grunde, bør indgå i lovgivningen som rettigheder uden økonomisk kompensation.

Regeringen mener, at en forlængelse af den nuværende adgang til barselorlov for kvinder vil fremme forudsætningen for en sund og naturlig udvikling i spædbarnsalderen, ligesom der principielt bør være adgang til barselorlov for mænd. Udvalget vedrørende ændrede barselvileregler har derfor fortsat gennemgangen af forslagene i fællesudvalgets betænkning, og børnekommissionens betragtninger vil indgå centralt i udvalgets videre arbejde. Også på dette område bør det efter regeringens opfattelse overvejes at afprøve f. eks. forslaget om pasning af syge børn. Det kan eksempelvis ske på initiativ fra en kommune eller en fagorganisation. På samme måde bør der kunne gives bedre mulighed for, at mødrene også kan amme børnene ud over barselorlovsperioden.

Dagforanstaltninger.

Dagforanstaltninger for børn har to hovedfunktioner. Som et pædagogisk og kulturelt supplement til opdragelsen i hjemmet og som en forudsætning for forældrenes erhvervsdeltagelse. Kommissionen mener, at der skal være plads i en offentligt formidlet dagforanstaltning til alle børn, hvis forældre ønsker dem optaget. Denne målsætning er regeringen enig i, men også her må det overvejes, om man kan finde alternativer til de eksisterende løsninger.

Jeg er ikke enig i, at pladser til alle børn forudsætter en ændring og præcisering af de enkelte kommunalbestyrelses forpligtelser efter § 69 i bistandsloven. Der er allerede

med den gældende formulering mulighed for at imødekomme kommissionens forslag. Udviklingen på dagforanstaltningsområdet har gennem 70'erne været præget af en betydelig udbygning. Ventelisteproblemet har regeringen søgt at råde bod på ved at opfordre kommunerne til at merindskrive børn i institutionerne – uden at det i øvrigt skulle gå ud over de planlagte udvidelser af pladstallet. Kommunerne er de bedste til at vurdere de lokale behov, og det er kun naturligt, at der er forskelle fra kommune til kommune. Derfor bør man ikke opgive den decentraliseringstanke, der ligger bag de gældende regler.

Betænkningen indeholder en række forslag om kvaliteten af dagforanstaltningerne. Jeg kan tilslutte mig, at dagplejen fortrinsvis forbeholdes børn i alderen 0-2 år, børn i områder, der har svært ved at benytte daginstitutioner, samt familier, der direkte foretrækker dagpleje. Det er ikke min opfattelse, at dette er i modstrid med den ligestilling af dagplejen og institutionerne, der blev gennemført sidste år. Der stilles også forslag om udvidet forældresamarbejde, om forældrenes muligheder for selv at opføre institutioner, om ansættelse af langtidsledige og midlertidigt ledige i institutionerne – ud over det nuværende personale – og om en række andre forhold. Betænkningen er et godt udgangspunkt for overvejelser af, hvorledes dagforanstaltningsområdet bør tilrettelægges i den enkelte kommune. Langt de fleste af forslagene kan realiseres uden om de centrale myndigheder. Det gælder også de mange forslag om eksperimenter og alternativer, der er nævnt i betænkningen og i rapporten fra udvalget om daginstitutioner og dagpleje. F. eks. om afprøvning af en pædagogisk vejledning i institutionerne, om børnehavebusser, minivuggestuer, åbne daginstitutioner eller om at knytte dagplejen til en institution.

Børnekommissionen er delt i spørgsmålet om at tilvejebringe en generel hjemmel for skolefritidsordninger. Jeg mener, at der også bør gives muligheder for at oprette disse ordninger under folkeskoleloven, så en kommune kan vælge mellem denne lov og bistandsloven, når den ønsker at oprette skolefritids-/skolepasningsordninger. Undervisningsministeren overvejer at søge folkeskoleloven ændret i overensstemmelse hermed. Det vil

[Socialministeren]

ikke ændre muligheden for at oprette fritidshjem, heller ikke på skoler.

Flertallet i kommissionen mener, at hensynet til at ligestille dagforanstaltningernes og folkeskolens pædagogiske funktioner og hensynet til at ligestille samfundets forpligtelser for børn under og over skolealderen taler for, at udgifterne til dagforanstaltninger fuldt ud bør skattefinansieres, dvs. at der ikke skal opkræves betaling af forældrene. Kommissionen vil dog på kortere sigt prioritere hensynet til kapaciteten over afskaffelse af forældrebetalingen. Denne prioritering – som jeg er enig i – indebærer et behov for at overveje de aktuelle betalingsregler. Kommissionen foreslå bl. a., at fripladsgrænserne forhøjes, og at overgrænserne for den maksimale forældrebetaling sættes ned.

Den 1. august i år skulle der være trådt nye betalingsregler i kraft på dette område. Som bekendt var det grundlag, de var udarbejdet efter, ikke dækkende, og reglerne er derfor uændrede. Det er ikke tilfredsstillende ud fra en fordelingspolitisk og ressourcemæssig betragtning, og et udvalg i socialministeriet skal inden 1. april 1982 komme med forslag til nye betalingsregler. Børnekommissionens forslag indgår i overvejelserne, idet de er omtalt i udvalgets kommissorium.

Bolig og nærmiljø.

Kommissionens overvejelser om boligstøtteordninger og boligfinansiering tager sigte på at sikre alle småbørnsfamilier adgang til en kvalitativt tilfredsstillende bolig. Disse overvejelser kan på grund af de strukturelle forhold på det danske boligmarked – herunder i første række finansieringssystemet – ikke adskilles fra mere generelle vurderinger af, hvorledes det samlede boligmarked fungerer og kan påvirkes. Regeringen er enig i begge disse synspunkter.

Børnekommissionens* betragtninger omkring de høje boligetableringsudgifter – dermed også boligudgiftens fordeling over tiden – er særdeles vigtige. Kommissionen mener, at indførelse af indeksslån vil kunne rette op på mange problemer for børnefamilierne. Denne mulighed indgår i regeringens aktuelle overvejelser om ændrede boligfinansieringsregler. De nuværende boligsikringsregler stiller familier med børn i udlejningsboliger ganske gunstigt i forhold til andre familier

eller enlige. Regeringen er dog indstillet på, at der gennemføres en forbedring af boligsikringen for børnefamilierne. Forbedringer må gradueres efter familiens størrelse, således at forbedringen bliver des større, jo flere børn der er i familien. Regeringen håber, der kan opnås enighed om at forhøje boligsikringens børnefradrag fra 4.200 kr. til 7.000 kr. Det vil komme alle børnefamilier til gode, samtidig med at det især for familier med flere børn vil forbedre mulighederne for at etablere sig i en lejerbolig, der opfylder de grundlæggende krav til en moderne standard.

Regeringen er stort set enig i kommissionens betragtninger og forslag om byfornyelse, herunder at der bør sættes gang i en koordineret indsats for at forbedre bolig- og bebyggelsesforholdene i de ældre bydele. Desværre må den endelige gennemførelse af byfornyelsesloven som bekendt afvente et nyt folketingsvalg.

Betænkningen – og rapporten fra udvalget om bolig- og miljøforhold – indeholder en række forslag til forsøgs- og udviklingsarbejde inden for boligsektoren, især med det formål at skabe et bedre nærmiljø for børnene. Det foreslås bl. a., at der skaffes midler til forsøgsordninger i allerede eksisterende byggeri med henblik på etablering af fællesfaciliteter og forbedring af nærmiljøet for at styrke samværsmulighederne og kontakten mellem beboerne. I saneringsloven er der allerede i dag mulighed for at gennemføre forsøg, og regeringen er positivt indstillet over for forsøg, som særligt tager sigte på, hvordan samværsmulighederne i familien og kontakten mellem beboerne kan styrkes i de nuværende etageboligområder.

Kommissionen foreslår også, at der i boligområder indføres et system af differentierede hastighedsgrænser, og at der så vidt muligt fastsættes forbud mod gennemfartstrafik med henblik på at nedbringe antallet af børnetrafikulykker. Kommissionen har også overvejet børns trafikikkerhed i nærmiljøet.

Regeringen nedsatte i 1978 regeringsudvalget om børn i trafikken med den opgave at forstærke og koordinere bestræbelserne for at bekæmpe børneulykker i trafikken. Som resultat af udvalgets arbejde er der bl. a. udsendt en bekendtgørelse om offentlig befordring af skoleelever, en cirkulæreskrivelse om sikring af skoleveje, en pjeces om sikring af skolevejen og andre veje, hvor børn fær-

[Socialministeren]

des, samt vist en serie film i TV om børn og trafik. Endvidere er der under rådet for trafikikkerhedsforskning nedsat en styregruppe, der koordinerer forskningsprojekter om børn i trafikken. Siden udvalgets nedsættelse er antallet af trafikdræbte børn faldet fra 105 i 1977 til efter de foreløbige tal 50 i 1980. Regeringen finder, at kommissionens overvejelse om nærmiljøtrafikken er et oplagt emne for et projekt under rådet for trafikikkerhedsforskning, og er positiv over for kommissionens forslag om at lave forsøg med trafiksanering efter § 40 i færdselsloven.

Børnetilskud og børnebidrag.

Anvendelse af økonomiske kontantydelse er et led i en fordelingspolitik, fordi det er i samfundets interesse at kompensere for visse indkomstmæssige uligheder. Denne interesse er særlig åbenbar, når det gælder børns forhold. Men anvendelsen af kontante ydelser ændrer ikke årsagerne til indkomstforskellene mellem de enkelte grupper af børnefamilier.

Børnekommissionens flertal mener, at anvendelsen af kontante ydelser til frit forbrug på længere sigt må omlægges. De skal i første række komme børnefamilier med særlige behov for økonomisk støtte til gode – lavindkomstfamilier, enlige forsørgere og modtagere af det særlige børnetilskud. Det understreges i betænkningen, at en sådan politik skal ses i sammenhæng med kommissionens øvrige overvejelser, bl. a. om mere målrettede ydelser, der sikres anvendt i overensstemmelse med barnets behov. Kommissionen stiller ganske vist forslag om forbedringer af det almindelige og det forhøjede børnetilskud, men mener samtidig, at man bør indlede indtægtsgradueringen ved et socialindkomstgrundlag på et noget lavere niveau end det nuværende, ligesom der bør ske en forhøjelse af den procent, som børnetilskuddene aftrappes med ved stigende indtægt. Det beløb, der samlet anvendes på børnetilskud, bør således ikke forhøjes.

Regeringen er enig i børnekommissionens principielle synspunkter på dette område, men eventuelle omlægninger af de økonomiske kontantydelse vil forudsætte et grundigt udvalgsarbejde, ikke mindst for at belyse sammenhængen med skattereglerne. Det gælder også kommissionens overvejelser om at

udbetale børnetilskud til enlige forsørgere uden ansøgning.

Om *børnebidrag* mener kommissionen, at det ud fra en børnepolitisk synsvinkel er uheldigt, at størrelsen af det offentligt sikrede bidrag til et barn afhænger af, om barnet bor hos moderen eller hos faderen. Kommissionen foreslår derfor, at der sker en ligestilling af fædres og mødres normalbidrag, så det sikrede bidrag kommer på højde med det gældende bidrag for fædre. Regeringen er enig i, at såvel hensynet til børnene som ligestillingen mellem kvinder og mænd taler for at ligestille normalbidragene. Børnekommissionen peger på, at en eventuel ligestilling af fædres og mødres normalbidrag vil skærpe allerede eksisterende problemer i forbindelse med inddrivelse af forskudsvis udlagte bidrag. Endvidere kan der være et generelt hensyn at tage over for den mindrebemidlede bidragspligtige mor. Der er flere muligheder for at tage højde for begge disse problemer, og de vil indgå i regeringens overvejelser om ændringer på bidragsområdet.

Barnets familieretlige stilling.

Børnekommissionen har overvejet barnets stilling i papirløse samlivsforhold, barnets stilling ved skilsmisse og anden samlivsophævelse – herunder adgangen til at aftale fælles forældremyndighed til børn uden for ægteskab og efter skilsmisse og separation. Endvidere samkvevmsret, forældrerådgivning, revselsesret samt barnets ret til medbestemmelse vedrørende egne forhold.

De fleste af disse spørgsmål er også behandlet i ægteskabsudvalgets delbetænkninger. På baggrund af disse betænkninger vil der ske en etapevis revision af den familieretlige lovgivning. Der vil først blive foreslået ændringer af reglerne om forældremyndighed og behandlingen af forældremyndigheds-sager i ægteskabsloven, myndighedsloven og retsplejeloven. Der er i juni måned nedsat en arbejdsgruppe vedrørende forældremyndighed m.v. i justitsministeriet, som med udgangspunkt i bl. a. ægteskabsudvalgets delbetænkninger og børnekommissionens betænkning skal udarbejde udkast til, hvorledes en ændring af de gældende regler på området teknisk kan udformes. Arbejdsgruppen vil også behandle spørgsmålene om revselsesret og om barnets ret til medbestemmelse vedrø-

[Socialministeren]

rende egne forhold. Begge disse emner har været meget centrale i kommissionens familiereftige overvejelser.

Den nære samhørighed mellem børn og forældre medfører, at forældrenes revselse af deres børn fortsat bør vurderes anderledes end simpel vold. Kommissionen mener ikke, at forældres revselse bør kriminaliseres. Børnene bør derimod beskyttes gennem en principudtalelse i lovgivningen om forældremyndighed. I øvrigt mener kommissionen, at der er et stort behov for en omfattende oplysning og debat om anvendelse af vold over for børn.

I forhold til offentlige myndigheder er der især behov for en styrkelse af barnets stilling i sager vedrørende forældremyndighed og samkviksret. Kommissionen foreslår derfor bl. a., at både domstole og administrative myndigheder får pligt til altid at skaffe sig indsigt i og lægge vægt på barnets meninger og ønsker i disse sager.

Børnekommissionen foreslår, at praksis i »normale« samkviksretssager ændres således, at samkviksretten ud over den nuværende weekend- og ferieordning suppleres med ret til samkvem 1 ugentlig eftermiddag på en hverdag. Justitsministeriet vil være indstillet på at overveje at imødekomme ansøgninger om samkviksret på hverdage, såfremt det kan arrangeres på en for barnet og forældrene hensigtsmæssig måde og en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder ikke taler imod. Det skal dog understreges, at samkviksretsspørgsmålet i langt de overvejende tilfælde klæres af parterne på egen hånd. For generelt at lette problemerne i forbindelse med samkviksretten har børnekommissionen foreslået, at der skal kunne ydes indtægtsbestemt tilskud til barnets transportomkostninger i de tilfælde, hvor forældrene ikke har mulighed for at få bopæl i nærheden af hinanden. Jeg kan oplyse, at der i visse tilfælde kan ydes hjælp hertil efter bistandsloven. Regeringen vil imidlertid overveje behovet for en generel ordning, evt. på baggrund af lokale erfaringer.

Enlige forsørgere.

En række af kommissionens generelle forslag indebærer også forbedringer for de enlige forsørgere. F. eks. at enlige forsørgere, der nedsætter deres daglige arbejdstid til 6 timer,

bør modtage en økonomisk kompensation, der svarer til dagpengemaksimum. Eller at de forhøjede børnetilskud – som netop gives til reelt enlige forsørgere – bør fordobles. Endvidere tilgodeses enlige forsørgere automatisk ved tildeling og udmåling af andre indkomstafhængige ydelser, f. eks. prisreduktioner for dagforanstaltninger for børn eller beregning af boligsikring, når deres indkomster er relativt lave. Selve det at være alene om at opdrage og forsørge et eller flere børn kan imidlertid være en sådan belastning, at det kan motivere en særlig støtte fra samfundets side.

Men hvad er en »enlig forsørger«? Det har ganske vist aldrig været hensigten, at ydelsen til enlige skulle kunne opnås af personer, der lever sammen, og som blot undlader at indgå ægteskab. Men kommissionens flertal mener ikke, at den gældende afgrænsning af »reelt enlig« er rimelig. Den kan indebære uønskede konsekvenser for den, der ønsker at forlade enligstanden, og den påfører tredjeparten pligter i forhold til et barn, som i juridisk forstand er uvedkommende. Der knyttes herved retsvirkninger til samliv med tredjemand med det resultat, at de tildelte ydelser fortabes. Det skaber urimelige vanskeligheder for den enlige moder, der ønsker at prøve at leve sammen med en anden, og dermed for barnet. Et flertal i kommissionen foreslår derfor, at samliv med tredjemand først skal gælde som forpligtende – således at de særlige ydelser til reelt enlige forsørgere fortabes – efter ét års forløb.

Dette forslag er konstruktivt – og udtryk for nytænkning. Jeg vil derfor med udgangspunkt i kommissionens synspunkter og efter debatten her i folketinget overveje, hvordan kriterierne for tildeling og udmåling af børnetilskud til reelt enlige forsørgere kan ændres.

Mange enlige er i forvejen uddannede eller har et arbejde, der giver tilfredsstillende mulighed for at klare også de økonomiske problemer. Men kommissionen mener, at de reelle muligheder for at tilbyde enlige forsørgere – i første række de enlige mødre – hjælp til uddannelse er blevet væsentligt forringet efter indførelsen af bistandsloven. Dette forhold indgår i socialforskningsinstituttets undersøgelser af den samlede socialreform i 1970'erne. Jeg mener ikke, at det foreliggende materiale bekræfter formodningen i betænk-

[Socialministeren]

ningen om, at de reelle muligheder for at tilbyde enlige forsørgere uddannelseshjælp er blevet væsentligt forringet. På den baggrund bør der næppe for øjeblikket ske lovændringer på dette område, medmindre vi kan indhente vurderinger fra kommuner, der vil afprøve kommissionens forslag i praksis.

Sundhed.

Børnekommissionen mener, at alle børn bør vokse op under sundhedsmæssigt betryggende forhold, og at anvendelsen af forebyggende foranstaltninger bør prioriteres fremfor efterfølgende behandling. På den baggrund foreslår kommissionen bl. a. en udvidelse af de fødselsforberedende kurser, så der i mere udstrakt grad lægges vægt på psykiske og sociale forhold, som er aktuelle i forbindelse med såvel fødslen som den første tid efter fødslen. Endvidere, at der etableres lokale selvstyrede forældregrupper med adgang til konsulentbistand i kommunernes social- og sundhedsforvaltning samt hos læger, socialrådgivere og psykologer. Endelig foreslås det om indretningen af sygehuse, at børn skal kunne indlægges på særlige børneafsnit eller børnestuer, at der etableres overnatningsmuligheder for forældre, og at syge spædbørn og deres mødre skal kunne indlægges på samme afdeling eller på afdelinger umiddelbart i nærheden af hinanden.

De principper, der ligger til grund for kommissionens overvejelser og forslag, er helt i overensstemmelse med regeringens gældende sundhedspolitiske målsætning. Inden for sundhedssektoren er der etableret en række forebyggende ordninger, der dækker fra moderens graviditet til udløbet af barnets skoletid. Der lægges vægt på, at arbejdet udføres tværfagligt, så der i det konkrete tilfælde foretages en helhedsvurdering af barnets situation som grundlag for overvejelser af, hvor der bør sættes ind.

Regeringen er positiv over for forslaget om udvidelse af de fødselsforberedende kurser. Der er mange steder forsøgsvirksomhed i gang på dette felt, f. eks. vedrørende gruppeundersøgelser af børn, fødselsforberedende kurser og kursusvirksomhed for forældre med småbørn. Om muligheden for at oprette lokale selvstyrede forældregrupper med adgang til konsulentbistand kan jeg oplyse, at det planlægges at etablere forsøgsvirksomhed

i henhold til fritidsundervisningsloven. Det er naturligt, at alment praktiserende læger og sundhedsplejersker i området kan fungere som initiativtagere og konsulenter for disse grupper på baggrund af deres sundhedsfaglige viden og brede kontakt med småbørnsfamilierne. Særlig vigtigt er det at inddrage familier med få ressourcer, f. eks. indvandrede og enlige, der traditionelt bruger de forebyggende foranstaltninger i mindre grad. Udviklingen i arten og antallet af henvendelser til det sociale hjælpeapparat tyder i øvrigt på, at man må overveje administrative omlægninger for at sikre en koordineret sundhedsmæssig og social indsats.

Regeringen er principielt enig i kommissionens betragtninger om sygehuses indretning i forhold til børn, og man er opmærksom på de særlige problemer, der opstår ved børns indlæggelse på sygehuse. Voksenafdelinger, der regelmæssigt modtager børn til indlæggelse, har derfor ofte særlige børneafsnit eller børnestuer.

Børn med behov for særlig støtte.

Gruppen af *småbørn med vidtgående fysisk eller psykisk handicap* omfatter 3-4 pct. af småbørnene. Uanset om disse børn befinder sig hjemme eller på institution, vil deres udvikling og trivsel stille større krav end de øvrige børns. Men de har de samme fundamentale behov som andre børn, og det taler for fortsatte integrerings- og normaliseringsbestræbelser. Kommissionen har specielt hæftet sig ved, at forældrenes pasning af og omsorg for hjemmeboende handicappede småbørn er en både tidkrævende og ofte belastende opgave. Kommissionen foreslår derfor bl. a., at institutionskapaciteten udbygges, så hjemmeboende handicappede børn kan få udvidet adgang til i perioder at opholde sig på en institution eller et aflastningshjem. For at sikre forældrene størst mulig valgfrihed med hensyn til, hvordan den nødvendige aflastning i øvrigt kan arrangeres, foreslås, at der indføres ensartede betalingsregler for institutionsophold, lejlighedsvis hjemmehjælp og anden hjælp fra for eksempel slægt eller venner.

Efter det nuværende system er der en række muligheder for aflastning i en periode. Enten på et egentligt aflastningshjem eller på en aflastningsplads på en døgninstitution

[Socialministeren]

eller hos en plejefamilie, på en særlig daginstitution eller i den formidlede dagpleje eller aflastning i hjemmet i form af en hjemme-hjælp. Det er imidlertid min opfattelse, at der kan være behov for en udbygning af aflastningsmulighederne. Dette bør ske med koordinerende bistand fra amtskommunernes side inden for de nævnte aflastningsmuligheder på døgninstitutioner, daginstitutioner og ved bistand i hjemmet. Der bør med henblik herpå søges etableret en samordning af finansieringen mellem de kommunale og de amtskommunale ydelser, og det kan derfor på lidt længere sigt overvejes at harmonisere betalingsreglerne.

Kommissionens flertal er enigt i intentionerne bag de ændrede kriterier for økonomisk bistand til familier med hjemmeboende handicappede småbørn, men er usikkert på, hvilke konsekvenser kriterierne vil få i praksis. Kommissionen har konstateret, at jeg har udtalt, at det ikke er meningen, at ét eneste handicappet barn skal sendes på institution, fordi forældrene ikke kan få den nødvendige økonomiske hjælp til at forsørge det i hjemmet. Jeg kan bekræfte, at der fortsat altid skal ydes hjælp, hvis forældrene ikke selv har midlerne til at afholde udgifterne. Der kan også ydes hjælp til forsørgelsen, hvis familiens økonomi er så anstrengt, at selv forholdsvis beskedne ekstraudgifter vil være afgørende for, om barnet kan beholdes hjemme. Jeg vil følge udviklingen over et par år for at påse, at de nye regler anvendes på den lempelige måde, som det er hensigten.

Kommissionens overvejelser om *indvandrerbørn* vedrører de omkring 10.000 børn i alderen 0-6 år fra de såkaldte tredjelande, der bor i Danmark. Deres væsentligste problemer er dels en stor sygelighed, bl. a. som følge af manglende udnyttelse af de forebyggende helbredsforanstaltninger, dels en række psyko-sociale problemer forårsaget af bl. a. kulturkonflikten og den mangelfulde beherskelse af såvel modersmålet som det danske sprog. For at tilskynde mødrene til at benytte de forebyggende helbredsforanstaltninger foreslår kommissionen, at der oprettes mødregrupper og udstationeres kvindelige tolke i de områder, hvor indvandrerfamilierne bor. Kommissionen mener endvidere, at børnene under ophold i daginstitutioner bør kunne støttes i brugen af deres modersmål. Endelig foreslås det, at der inden for det al-

mindelige daginstitutionssystem gives tilbud, der særligt tager hensyn til indvandrerens behov.

Regeringen er positiv over for børnekommissionens overvejelser om at forbedre vilkårene for indvandrerbørn og deres familier. Som et led heri er der i år gennemført en lovgivning om tilskud til kommuner med særlig mange indvandrere. Generelt må foranstaltningerne for indvandrerbørn være et led i en samlet indvandrerpolitik, som der efter kommissionens opfattelse er et påtrængende behov for. Regeringen er enig heri og nedsatte derfor i februar 1981 et regeringsudvalg vedrørende indvandrere, som skal medvirke til at styrke koordineringen mellem de enkelte elementer i indvandrerpolitikken. Endvidere skal regeringsudvalget udarbejde en egentlig indvandrerpolitik. Børnekommissionens overvejelser vil indgå centralt i de enkelte ministeriers bidrag til arbejdet i regeringsudvalget.

Finansieringssystemerne.

I betænkningen beskrives en såkaldt kommunaløkonomisk ond cirkel, der skyldes sammenhænge mellem store sociale behov, et højt serviceniveau og en dårlig kommunal økonomi. Dette forhold kan medføre, at der sker en forringelse af de pågældende kommuners muligheder for at overholde deres forpligtelser omkring børnenes opvækstvilkår, for at anvende forsøg eller utraditionelle løsninger eller blot for at udvise imødekommethed over for socialt belastede befolkningsgrupper. De kommuner, der søger at leve op til deres forpligtelser efter lovgivningen, risikerer, at de højere skatter, der skal finansiere disse initiativer, jager de bedst stillede skatteydere, der måske ikke modtager særlig mange offentlige ydelser, over til andre kommuner, der forekommer økonomisk mere attraktive at bo i. En sådan udvikling vil kun forværre den socialt aktive kommunes økonomiske situation. Misforholdet mellem behovet i kommunen for sociale ydelser og muligheden for at finansiere disse bliver endnu mere udtalt.

Der er i indenrigsministeriet nedsat et udvalg til vurdering af det kommunale finansieringssystem, herunder behovet for ændringer i målingen og udligningen af udgiftsbehovene. Endvidere er der udarbejdet særlige til-

[Socialministeren]

skuds- og udligningsordninger på områder, hvor enkelte kommuner bliver særligt belastet, jfr. den særlige tilskudsordning for indvandrerkommuner. Problemerne med den onde cirkel, der ikke kun gælder børneområdet, behandles også i dette udvalg. Det er regeringens opfattelse, at de eksisterende udlignings- og tilskudsordninger i betydelig grad modvirker en udvikling som den nævnte. Der er en kommunal skattegrundlagsudligningsordning, og der ydes 50 pct. refusion af de fleste sociale og af visse sundhedsmæssige udgifter. Endelig ydes der tilskud til kommunerne efter objektive kriterier, hvori indgår et egentligt socialt kriterium.

Kommissionen mener, at der er behov for at vurdere finansieringsreglerne på det sociale og tilgrænsende område, fordi en række af de gældende finansieringsordninger kan virke blokerende over for nytænkning, utraditionelle eksperimenter, forsøgsordninger og alternative løsninger på børnefamiliernes problemer. Regeringen er enig heri, og jeg nedsatte i begyndelsen af dette år en finansieringsarbejdsgruppe under socialministeriet. Den fik til opgave at stille forslag til finansieringsregler, der kan fremme samordning mellem sammenhængende funktioner, hvor disse varetages af forskellige instanser, tilskynde til forebyggelse og andre former for socialpolitisk hensigtsmæssig adfærd, bidrage til en bedre udnyttelse af ressourcerne samt medvirke til at fremme forsøgsordninger. Arbejdsgruppen afgav sin rapport den 1. oktober i år. På baggrund heraf vil regeringen overveje ændringer af finansieringsreglerne på det samlede sociale område. De hensyn, som børnekommissionen har peget på, vil indgå i disse overvejelser.

IV. Afslutning

Mine konklusioner af børnekommissionens overvejelser er understregningen af behovet for at ændre ressourcefordelingen, ønsket om at øge anvendelsen af forsøgs- og udviklingsarbejdet og behovet for en bred offentlig debat om børnefamiliernes vilkår.

Det er vigtigt at finde løsninger, der fremmer den medmenneskelige ansvarlighed og rummer muligheden for en hjælp, der kan blive til selvhjælp. Det offentlige må medvirke til at opbygge levedygtige sociale grupper, der kan fungere som et led i løsningen af

sociale og andre problemer. Det gælder også børnefamiliernes vilkår. En del af den offentlige indsats til støtte for børn og børnefamilier må bruges, så familiernes egne ressourcer kan fungere som styrende for de offentlige ydelser.

Og lad mig så tilføje, at en redegørelse som denne nemt kommer til at rette opmærksomheden mod alle vanskelighederne og kvalerne, og det indtryk kunne komme til at stå tilbage, at børn er en plage og et problem – en byrde for både forældrene og samfundet. Meget ville være vundet, hvis vi hele tiden ved debatten ser sunde, glade og skægsge børn for os. Børn, der har gjort og vil gøre tilværelsen rigere for os alle.

Meddelelse om valggrupper:

Formanden:

Som punkterne 1–29 er optaget en række valg af stående udvalg m.v.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til ved disse valg at medregne hr. Bent Hansen (S) og hr. Carit Enevoldsen (S) i den nævnte folketingsgruppes medlemstal, uanset at disse medlemmers valg endnu ikke er godkendt. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Vedrørende disse valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 80 medlemmer: socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt,

en gruppe på 56 medlemmer: venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti,

en gruppe på 23 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne, Danmarks retsforbund og Preben Lange,

samt en gruppe på 20 medlemmer: fremskridtspartiet.

Der foreligger indstilling fra de forskellige grupper om disse valg.

I to tilfælde, hvor der skal vælges 16 medlemmer, foreligger imidlertid to indstillinger om det 16. medlem, og der må derfor i disse tilfælde foretages lodtrækning.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Valg af 16 medlemmer til udvalget for forretningsordenen.

Formanden:

Gruppen omfattende socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt indstiller hr. *Otto Mørch*, medens gruppen omfattende fremskridtspartiet indstiller hr. *Voigt*.

Jeg beder tingsekretærerne om at lægge disse to kort med navnene *Otto Mørch* og *Voigt* i hver sin kuvert, anbringe dem i stemmeurnen, række mig den, hvorefter jeg udtrækker en konvolut. (*Kortet udtrækkes*).

På kortet står »*Voigt*«. Denne er således valgt.

Valgt blev herefter:

- 1 Normann Andersen (S)
- 2 Helle Degn (S)
- 3 J. K. Hansen (S)
- 4 Heinesen (S)
- 5 Søren B. Jørgensen (S)
- 6 Nørgaard Sørensen (S)
- 7 Lone Dybkjær (RV)
- 8 Christophersen (V)
- 9 Bertel Haarder (V)
- 10 Hagen Hagensen (KF)
- 11 Stetter (KF)
- 12 Chr. Christensen (KrF)
- 13 Bjørn Poulsen (SF)
- 14 Alfred Hansen (DR)
- 15 Glistrup (FP)
- 16 Voigt (FP)

(Udvalget for forretningsordenen består af folketingets præsidium tillige med de ovenfor valgte).

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Valg af 17 medlemmer til udvalget til valgprøvelse.

Valgt blev:

- 1 Svend Andersen (S)
- 2 Blendstrup (S)
- 3 J. K. Hansen (S)
- 4 Jytte Hilden (S)
- 5 Ervin Jensen (S)
- 6 Helmar Sørensen (S)
- 7 Tastesen (S)
- 8 Aase Olesen (RV)

- 9 Mette Madsen (V)
- 10 Øllgaard (V)
- 11 Annelise Gotfredsen (KF)
- 12 Gerda Møller (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Alfred Hansen (DR)
- 16 Glistrup (FP)
- 17 Poulsgaard (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til arbejdsmarkedsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Jytte Andersen (S)
- 2 Bakholt (S)
- 3 Demsitz (S)
- 4 Hans Jørgen Jensen (S)
- 5 Søren B. Jørgensen (S)
- 6 Kaj Poulsen (S)
- 7 Taanquist (S)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9 Enggaard (V)
- 10 Jens Peter Jensen (V)
- 11 Grethe Fenger Møller (KF)
- 12 Ninn-Hansen (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 15 Tyroll (VS)
- 16 Lawaetz (FP)
- 17 Voigt (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Bent Hansen (S)
- Otto Mørch (S)
- 8 Dræbye (RV)
- 9-10 Brixtofte (V)
- Hans Jørgen Holm (V)
- 11-12 Henning Andersen (KF)
- Dyremose (KF)
- 13 Poul H. Møller (KrF)
- 14 Birthe Nielsen (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16-17 Nymann (FP)
- Glistrup (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til boligudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Svend Andersen (S)
- 2 Bakholt (S)
- 3 Knud Damgaard (S)
- 4 Grünbaum (S)
- 5 Lissa Mathiasen (S)
- 6 Preben Steen Nielsen (S)
- 7 Kaj Poulsen (S)
- 8 Dræbye (RV)
- 9 Svend Erik Hovmand (V)
- 10 Fogh Rasmussen (V)
- 11 Keld Andersen (KF)
- 12 Agnete Laustsen (KF)
- 13 Arne Bjerregaard (KrF)
- 14 Kalnæs (SF)
- 15 Anne Grete Holmsgård (VS)
- 16 Kirsten Jacobsen (FP)
- 17 Thorndahl (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Winnie Møller (S)
J. K. Hansen (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9-10 Bjørn Elmquist (V)
Henrik Toft (V)
- 11-12 Annelise Gotfredsen (KF)
Eva Møller (KF)
- 13 Brusvang (CD)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16-17 Pilgaard Andersen (FP)
Kjærulff-Schmidt (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til det energipolitiske udvalg.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Mette Groes (S)
- 2 Søren Hansen (S)
- 3 Thomas Have (S)
- 4 Jytte Hilden (S)
- 5 Hans Hækkerup (S)
- 6 Ervin Jensen (S)
- 7 Preben Steen Nielsen (S)

- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9 Arne Christiansen (V)
- 10 Ivar Hansen (V)
- 11 Annelise Gotfredsen (KF)
- 12 Dyremose (KF)
- 13 Poul H. Møller (KrF)
- 14 Kalnæs (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16 Maisted (FP)
- 17 Arentoft (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Knud Damgaard (S)
Helle Degn (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9-10 Svend Erik Hovmand (V)
Niels Anker Kofoed (V)
- 11-12 Ole Bernt Henriksen (KF)
Eva Møller (KF)
- 13 Birgith Mogensen (CD)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Waldorff (VS)
- 16-17 Tang Sørensen (FP)
Dohrmann (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til erhvervsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Svend Andersen (S)
- 2 Mette Groes (S)
- 3 J. K. Hansen (S)
- 4 Ervin Jensen (S)
- 5 Kelm-Hansen (S)
- 6 Lissa Mathiasen (S)
- 7 Stavad (S)
- 8 Janne Normann (RV)
- 9 Ellemann-Jensen (V)
- 10 Fogh Rasmussen (V)
- 11 Kjelgaard (KF)
- 12 Dyremose (KF)
- 13 Arne Bjerregaard (KrF)
- 14 Rahbæk Møller (SF)
- 15 Alfred Hansen (DR)
- 16 Askjær Jørgensen (FP)
- 17 Lawaetz (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Blendstrup (S)

- Lerke (S)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9-10 Arne Christiansen (V)
- Jens Peter Jensen (V)
- 11-12 Stetter (KF)
- Henning Andersen (KF)
- 13 Brusvang (CD)
- 14 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 15 Waldorff (VS)
- 16-17 Dohrmann (FP)
- Pilgaard Andersen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Valg af 17 medlemmer til finansudvalget.

Valgt blev:

- 1 Albertsen (S)
- 2 Karen Dahlerup Andersen (S)
- 3 Normann Andersen (S)
- 4 Camre (S)
- 5 Thomas Have (S)
- 6 Henning Jensen (S)
- 7 Nørgaard Sørensen (S)
- 8 Bilgrav-Nielsen (RV)
- 9 Enggaard (V)
- 10 Bertel Haarder (V)
- 11 Palle Simonsen (KF)
- 12 Gammelgaard (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Ingerlise Koefoed (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16 Glensgård (FP)
- 17 Askjær Jørgensen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til forsvarsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Erik Andersen (S)
- 2 Niels V. Andersen (S)
- 3 Lasse Budtz (S)
- 4 Knud Damgaard (S)
- 5 J. K. Hansen (S)
- 6 Preben Steen Nielsen (S)
- 7 Robert Pedersen (S)
- 8 Bilgrav-Nielsen (RV)

- 9 Arne Christiansen (V)
- 10 Mette Madsen (V)
- 11 Palle Simonsen (KF)
- 12 Keld Andersen (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Lis Starcke (DR)
- 16 Arentoft (FP)
- 17 Ernst Schmidt (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Jytte Andersen (S)
- Demsitz (S)
- 8 Stinus (RV)
- 9-10 Anders Poulsen (V)
- Sønderby (V)
- 11-12 Hagen Hagensen (KF)
- Gerda Møller (KF)
- 13 Poul H. Møller (KrF)
- 14 Hanne Engberg (SF)
- 15 Steen Folke (VS)
- 16-17 Halvgaard (FP)
- Poulsgaard (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Valg af 17 medlemmer til indfødsretsudvalget.

Valgt blev:

- 1 Jytte Andersen (S)
- 2 Demnitz (S)
- 3 J. K. Hansen (S)
- 4 Søren Hansen (S)
- 5 Thomas Have (S)
- 6 Ervin Jensen (S)
- 7 Kledal (S)
- 8 Janne Normann (RV)
- 9 Svend Heiselberg (V)
- 10 Henrik Toft (V)
- 11 Burgdorf (KF)
- 12 Karen Højte Jensen (KF)
- 13 Poul H. Møller (KrF)
- 14 Birthe Nielsen (SF)
- 15 Margrete Auken (SF)
- 16 Dohrmann (FP)
- 17 Knud Lind (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til kirkeudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Kirsten Andersen (S)
- 2 Søren Hansen (S)
- 3 Grete Hækkerup (S)
- 4 Kledal (S)
- 5 Lindenskov (S)
- 6 Erik B. Smith (S)
- 7 Nørgaard Sørensen (S)
- 8 Ole Vig Jensen (RV)
- 9 Brøndsted (V)
- 10 Sønderby (V)
- 11 Burgdorf (KF)
- 12 Eva Møller (KF)
- 13 Steffensen (KrF)
- 14 Hanne Engberg (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16 Ernst Schmidt (FP)
- 17 Ninna Pedersen (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Karen Dahlerup Andersen (S)
Winnie Møller (S)
- 8 Bilgrav-Nielsen (RV)
- 9-10 Jens Peter Jensen (V)
Anders Poulsen (V)
- 11-12 Niels Andersen (KF)
Karen Thurøe Hansen (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14-15 Lilli Gyldenkilde (SF)
Margrete Aukén (SF)
- 16-17 Poulsgaard (FP)
Nymann (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til kommunaludvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Kirsten Andersen (S)
- 2 Erenbjerg (S)
- 3 Thomas Have (S)
- 4 Egon Jensen (S)
- 5 Henning Jensen (S)
- 6 Kledal (S)
- 7 Winnie Møller (S)

- 8 Dræbye (RV)
- 9 Enggaard (V)
- 10 Svend Erik Hovmand (V)
- 11 Flemming Jensen (KF)
- 12 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 13 Steffensen (KrF)
- 14 Birthe Nielsen (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16 Tang Sørensen (FP)
- 17 Knud Lind (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Lerke (S)
Taanquist (S)
- 8 Bolvig (RV)
- 9-10 Ivar Hansen (V)
Bundgaard Nielsen (V)
- 11-12 Karen Højte Jensen (KF)
Agnete Laustsen (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Ingerlise Koefoed (SF)
- 15 Tyroll (VS)
- 16-17 Pilgaard Andersen (FP)
Thorndahl (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til kulturudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Lasse Budtz (S)
- 2 J. K. Hansen (S)
- 3 Søren Hansen (S)
- 4 Lindenskov (S)
- 5 Jimmy Stahr (S)
- 6 Tastesen (S)
- 7 Birte Weiss (S)
- 8 Bernhard Baunsgaard (RV)
- 9 Mette Madsen (V)
- 10 Øllgaard (V)
- 11 Flemming Jensen (KF)
- 12 Gerda Møller (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Ingerlise Koefoed (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16 Poulsgaard (FP)
- 17 Voigt (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Mette Groes (S)

- Kledal (S)
- 8 Janne Normann (RV)
- 9-10 Brøndsted (V)
Bundgaard Nielsen (V)
- 11-12 Grethe Fenger Møller (KF)
Annelise Gotfredsen (KF)
- 13 Steffensen (KrF)
- 14 Marianne Bentsen-Pedersen (SF)
- 15 Wilhjelm (VS)
- 16-17 Knud Lind (FP)
Tang Sørensen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til landbrugs- og fiskeriudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Erik Andersen (S)
- 2 Svend Andersen (S)
- 3 Blendstrup (S)
- 4 Ervin Jensen (S)
- 5 Stavad (S)
- 6 Steenholdt (Grønl.)
- 7 Helmar Sørensen (S)
- 8 Ole Vig Jensen (RV)
- 9 Svend Heiselberg (V)
- 10 Niels Anker Kofoed (V)
- 11 Grove (KF)
- 12 Burgdorf (KF)
- 13 Arne Bjerregaard (KrF)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Rahbæk Møller (SF)
- 16 Tang Sørensen (FP)
- 17 Halvgaard (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Lerke (S)
Lindenskov (S)
- 8 Janne Normann (RV)
- 9-10 Henrik Toft (V)
Øllgaard (V)
- 11-12 Niels Andersen (KF)
Kjelgaard (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14-15 Alfred Hansen (DR)
Kurt Hansen (VS)
- 16-17 Ove Jensen (FP)
Ernst Schmidt (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til markedsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Svend Andersen (S)
- 2 Camre (S)
- 3 Helle Degn (S)
- 4 Mette Groes (S)
- 5 Heinesen (S)
- 6 Kelm-Hansen (S)
- 7 Erik B. Smith (S)
- 8 Ole Vig Jensen (RV)
- 9 Arne Christiansen (V)
- 10 Niels Anker Kofoed (V)
- 11 Stetter (KF)
- 12 Ole Bernt Henriksen (KF)
- 13 Steffensen (KrF)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Ib Christensen (DR)
- 16 Glistrup (FP)
- 17 Tang Sørensen (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Stavad (S)
Steenholdt (Grønl.)
- 8 Stinus (RV)
- 9-10 Ellemann-Jensen (V)
Svend Heiselberg (V)
- 11-12 Grethe Fenger Møller (KF)
Grove (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Hanne Engberg (SF)
- 15 Steen Folke (VS)
- 16-17 Halvgaard (FP)
Pilgaard Andersen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til miljø- og planlægningsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Kirsten Andersen (S)
- 2 Svend Andersen (S)
- 3 Camre (S)
- 4 Demsitz (S)
- 5 Mette Groes (S)

- 6 Jytte Hilden (S)
- 7 Taanquist (S)
- 8 Dræbye (RV)
- 9 Svend Erik Hovmand (V)
- 10 Bundgaard Nielsen (V)
- 11 Ole Bernt Henriksen (KF)
- 12 Niels Andersen (KF)
- 13 Steffensen (KrF)
- 14 Margrete Auken (SF)
- 15 Waldorff (VS)
- 16 Thorndahl (FP)
- 17 Maisted (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Niels V. Andersen (S)
Søren B. Jørgensen (S)
- 8 Bolvig (RV)
- 9-10 Hans Jørgen Holm (V)
Sønderby (V)
- 11-12 Karen Højte Jensen (KF)
Henning Andersen (KF)
- 13 Birgith Mogensen (CD)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16-17 Nymann (FP)
Ernst Schmidt (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til udvalget om offentlige arbejder.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Niels V. Andersen (S)
- 2 Normann Andersen (S)
- 3 Knud Damgaard (S)
- 4 Erenbjerg (S)
- 5 J. K. Hansen (S)
- 6 Lerke (S)
- 7 Otto Mørch (S)
- 8 Bilgrav-Nielsen (RV)
- 9 Ivar Hansen (V)
- 10 Svend Erik Hovmand (V)
- 11 Niels Andersen (KF)
- 12 Grove (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Margrete Auken (SF)
- 15 Alfred Hansen (DR)
- 16 Dohrmann (FP)
- 17 Ernst Schmidt (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Karen Dahlerup Andersen (S)
Jimmy Stahr (S)
- 8 Dræbye (RV)
- 9-10 Brøndsted (V)
Svend Heiselberg (V)
- 11-12 Flemming Jensen (KF)
Burgdorf (KF)
- 13 Chr. Christensen (KrF)
- 14 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 15 Kurt Hansen (VS)
- 16-17 Nymann (FP)
Knud Lind (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til det politisk-økonomiske udvalg:

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Albertsen (S)
- 2 Camre (S)
- 3 Grünbaum (S)
- 4 Heinesen (S)
- 5 Søren B. Jørgensen (S)
- 6 Robert Pedersen (S)
- 7 Tastesen (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9 Christophersen (V)
- 10 Enggaard (V)
- 11 Poul Schlüter (KF)
- 12 Palle Simonsen (KF)
- 13 Chr. Christensen (KrF)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Ib Christensen (DR)
- 16 Thorndahl (FP)
- 17 Glistrup (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Kaj Poulsen (S)
Ole Vig Jensen (RV)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9-10 Ellemann-Jensen (V)
Bertel Haarder (V)
- 11-12 Ninn-Hansen (KF)
Stetter (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Rahbæk Møller (SF)
- 15 Waldorff (VS)
- 16-17 Maisted (FP)
Glensgård (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til retsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Jytte Andersen (S)
- 2 Jytte Hilden (S)
- 3 Hans Jørgen Jensen (S)
- 4 Lissa Mathiasen (S)
- 5 Winnie Møller (S)
- 6 Erik B. Smith (S)
- 7 Jimmy Stahr (S)
- 8 Bernhard Baunsgaard (RV)
- 9 Bjørn Elmquist (V)
- 10 Nathalie Lind (V)
- 11 Hagen Hagensen (KF)
- 12 Annelise Gotfredsen (KF)
- 13 Inge Krogh (KrF)
- 14 Ebba Strange (SF)
- 15 Lis Starcke (DR)
- 16 Knud Lind (FP)
- 17 Kjærulff-Schmidt (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Søren Hansen (S)
Otto Mørch (S)
- 8 Aase Olesen (RV)
- 9-10 Brøndsted (V)
Anders Poulsen (V)
- 11-12 Agnete Laustsen (KF)
Ninn-Hansen (KF)
- 13 Birgith Mogensen (CD)
- 14 Marianne Bentsen-Pedersen (SF)
- 15 Wilhjelm (VS)
- 16-17 Lawaetz (FP)
Ninna Pedersen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til skatte- og afgiftsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Bakholt (S)
- 2 Camre (S)
- 3 Erenbjerg (S)
- 4 Hans Hækkerup (S)
- 5 Egon Jensen (S)

- 6 Stavad (S)
- 7 Tastesen (S)
- 8 Bernhard Baunsgaard (RV)
- 9 Ellemann-Jensen (V)
- 10 Anders Poulsen (V)
- 11 Hagen Hagensen (KF)
- 12 Gammelgaard (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Rahbæk Møller (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16 Glistrup (FP)
- 17 Ove Jensen (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Ervin Jensen (S)
Kaj Poulsen (S)
- 8 Aase Olesen (RV)
- 9-10 Brixtofte (V)
Ivar Hansen (V)
- 11-12 Keld Andersen (KF)
Kjelgaard (KF)
- 13 Arne Bjerregaard (KrF)
- 14 Kalnæs (SF)
- 15 Wilhjelm (VS)
- 16-17 Askjær Jørgensen (FP)
Kirsten Jacobsen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til socialudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Albertsen (S)
- 2 Hans Hækkerup (S)
- 3 Inge Fischer Møller (S)
- 4 Winnie Møller (S)
- 5 Erik B. Smith (S)
- 6 Helmar Sørensen (S)
- 7 Taanquist (S)
- 8 Aase Olesen (RV)
- 9 Brixtofte (V)
- 10 Nathalie Lind (V)
- 11 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 12 Agnete Laustsen (KF)
- 13 Inge Krogh (KrF)
- 14 Birthe Nielsen (SF)
- 15 Anne Grete Holmsgård (VS)
- 16 Pilgaard Andersen (FP)
- 17 Ninna Pedersen (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Grete Hækkerup (S)
- Kirsten Andersen (S)
- 8 Bolvig (RV)
- 9-10 Brøndsted (V)
- Henrik Toft (V)
- 11-12 Karen Højte Jensen (KF)
- Gammelgaard (KF)
- 13 Birgith Mogensen (CD)
- 14 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 15 Lis Starcke (DR)
- 16-17 Nymann (FP)
- Glensgård (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til uddannelsesudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Jytte Andersen (S)
- 2 Helle Degn (S)
- 3 J. K. Hansen (S)
- 4 Lissa Mathiasen (S)
- 5 Jimmy Stahr (S)
- 6 Helmar Sørensen (S)
- 7 Nørgaard Sørensen (S)
- 8 Ole Vig Jensen (RV)
- 9 Bertel Haarder (V)
- 10 Bundgaard Nielsen (V)
- 11 Karen Højte Jensen (KF)
- 12 Eva Møller (KF)
- 13 Chr. Christensen (KrF)
- 14 Marianne Bentsen-Pedersen (SF)
- 15 Alfred Hansen (DR)
- 16 Halvgaard (FP)
- 17 Ninna Pedersen (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1-7 Hans Jørgen Jensen (S)
- Lindenskov (S)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9-10 Fogh Rasmussen (V)
- Øllgaard (V)
- 11-12 Flemming Jensen (KF)
- Gerda Møller (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Ebba Strange (SF)
- 15 Steen Folke (VS)
- 16-17 Nymann (FP)
- Poulsgaard (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til udenrigsudvalget.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Erik Andersen (S)
- 2 Lasse Budtz (S)
- 3 Helle Degn (S)
- 4 Kelm-Hansen (S)
- 5 Winnie Møller (S)
- 6 Robert Pedersen (S)
- 7 Nørgaard Sørensen (S)
- 8 Stinus (RV)
- 9 Bjørn Elmquist (V)
- 10 Fogh Rasmussen (V)
- 11 Gerda Møller (KF)
- 12 Kjelgaard (KF)
- 13 Inge Krogh (KrF)
- 14 Hanne Engberg (SF)
- 15 Lis Starcke (DR)
- 16 Halvgaard (FP)
- 17 Glensgård (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1- 7 J. K. Hansen (S)
- Jytte Hilden (S)
- 8 Bilgrav-Nielsen (RV)
- 9-10 Hans Jørgen Holm (V)
- Sønderby (V)
- 11-12 Grethe Fenger Møller (KF)
- Eva Møller (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Steen Folke (VS)
- 16-17 Arentoft (FP)
- Maisted (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til udvalget angående videnskabelig forskning.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Niels V. Andersen (S)
- 2 Camre (S)
- 3 Mette Groes (S)
- 4 Jytte Hilden (S)

- 5 Kledal (S)
- 6 Jimmy Stahr (S)
- 7 Stavad (S)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9 Bertel Haarder (V)
- 10 Anders Poulsen (V)
- 11 Eva Møller (KF)
- 12 Dyremose (KF)
- 13 Bollmann (CD)
- 14 Margrete Auken (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16 Lawaetz (FP)
- 17 Nymann (FP)

- 4 Aase Olesen (RV)
- 5 Henrik Toft (V)
- 6 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 7 Birgith Mogensen (CD)
- 8 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 9 Poulsgaard (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

26) Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn.

Valgt blev:

Til stedfortrædere for:

- 1- 7 Søren Hansen (S)
- Hans Jørgen Jensen (S)
- 8 Dræbye (RV)
- 9-10 Bjørn Elmquist (V)
- Fogh Rasmussen (V)
- 11-12 Keld Andersen (KF)
- Ole Bernt Henriksen (KF)
- 13 Inge Krogh (KrF)
- 14 Kalnæs (SF)
- 15 Steen Folke (VS)
- 16-17 Knud Lind (FP)
- Tang Sørensen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Valg af 2 medlemmer til at føre tilsyn med folketingets bibliotek.

Valgt blev:

- 1 Grete Hækkerup (S)
- 2 Bertel Haarder (V)

Den næste sag på dagsordenen var:

25) Valg af 9 medlemmer til det i grundlovens § 71 omhandlede tilsyn med behandlingen af personer, som er underkastet administrativ frihedsberøvelse.

Valgt blev:

- 1 Thomas Have (S)
- 2 Hans Hækkerup (S)
- 3 Stavad (S)

Til medlemmer:

- 1 K. B. Andersen (S)
- 2 Lasse Budtz (S)
- 3 Heinesen (S)
- 4 Kelm-Hansen (S)
- 5 Hans Hækkerup (S)
- 6 Robert Pedersen (S)
- 7 Helle Degn (S)
- 8 Stinus (RV)
- 9 Arne Christiansen (V)
- 10 Christophersen (V)
- 11 Ninn-Hansen (KF)
- 12 Poul Schlüter (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Ib Christensen (DR)
- 16 Arentoft (FP)
- 17 Maisted (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1 Henning Jensen (S)
- 2 Jytte Hilden (S)
- 3 Camre (S)
- 4 Jimmy Stahr (S)
- 5 J. K. Hansen (S)
- 6 Erik Andersen (S)
- 7 Nørgaard Sørensen (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9 Ellemann-Jensen (V)
- 10 Nathalie Lind (V)
- 11 Stetter (KF)
- 12 Ole Bernt Henriksen (KF)
- 13 Inge Krogh (KrF)
- 14 Hanne Engberg (SF)
- 15 Anne Grete Holmsgård (VS)
- 16 Halvgaard (FP)
- 17 Kjærulff-Schmidt (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

27) Valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd.

Formanden:

Der foretages lodtrækning om det 16. medlem med stedfortræder mellem de samme grupper som under pkt. 1). Gruppen omfattende socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt indstiller fru Karen Dahlerup Andersen med stedfortræder hr. Hans Jørgen Jensen, medens gruppen omfattende fremskridtspartiet indstiller hr. Voigt med stedfortræder fru Ninna Pedersen.

Jeg beder tingsekretærene om at lægge disse to kort med navnene Karen Dahlerup Andersen med stedfortræder Hans Jørgen Jensen og Voigt med stedfortræder Ninna Pedersen i hver sin konvolut, anbringe dem i stemmeurnen, række mig den, hvorefter jeg udtrækker en konvolut. (*Kortet udtrækkes*).

På kortet står »Karen Dahlerup Andersen« med stedfortræder »Hans Jørgen Jensen«. Disse er hermed valgt.

Valgt blev herefter:

Til medlemmer:

- 1 K. B. Andersen (S)
- 2 Heinesen (S)
- 3 Egon Jensen (S)
- 4 Robert Pedersen (S)
- 5 Tastesen (S)
- 6 Steenholdt (Grønl.)
- 7 Karen Dahlerup Andersen (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9 Enggaard (V)
- 10 Nathalie Lind (V)
- 11 Stetter (KF)
- 12 Hagen Hagensen (KF)
- 13 Chr. Christensen (KfF)
- 14 Ebba Strange (SF)
- 15 Ib Christensen (DR)
- 16 Halvgaard (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1 Albertsen (S)
- 2 Henning Jensen (S)
- 3 Otto Mørch (S)
- 4 J. K. Hansen (S)
- 5 Erik Andersen (S)
- 6 Kaj Poulsen (S)
- 7 Hans Jørgen Jensen (S)

- 8 Stinus (RV)
- 9 Ivar Hansen (V)
- 10 Christophersen (V)
- 11 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 12 Gerda Møller (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Steen Folke (VS)
- 15 Wilhjelm (VS)
- 16 Kirsten Jacobsen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

28) Valg af 17 medlemmer til valutaudvalget.

Valgt blev:

- 1 Kirsten Andersen (S)
- 2 Normann Andersen (S)
- 3 Blendstrup (S)
- 4 Demsitz (S)
- 5 Robert Pedersen (S)
- 6 Erik B. Smith (S)
- 7 Birte Weiss (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9 Jens Peter Jensen (V)
- 10 Niels Anker Kofoed (V)
- 11 Kjelgaard (KF)
- 12 Dyremose (KF)
- 13 Arne Melchior (CD)
- 14 Bjørn Poulsen (SF)
- 15 Flygaard (DR)
- 16 Glistrup (FP)
- 17 Glensgård (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

29) Valg af 11 medlemmer til udvalget angående det civile beredskab.

Valgt blev:

- 1 Jytte Hilden (S)
- 2 Thomas Have (S)
- 3 Hans Hækkerup (S)
- 4 Helmar Sørensen (S)
- 5 Dræbye (RV)
- 6 Sønderby (V)
- 7 Gerda Møller (KF)
- 8 Bollmann (CD)

- 9 Poul H. Møller (KrF)
 10 Gert Petersen (SF)
 11 Arentoft (FP)

Formanden:

Det næste punkt på dagsordenen er spørgsmål til ministrene, og inden vi tager fat på spørgetiden i dag, vil jeg godt gøre et par ganske korte bemærkninger, selv om jeg er helt klar over, at medlemmerne kan den nye forretningsorden udenad i alle enkeltheder.

For det første er det klart, at den ordning, der nu er for spørgetiden, i og for sig har sammenhæng med, at man kan tale fra pladserne. Som det tidligere er meddelt, vil det ikke være muligt at få mikrofoninstallationen i orden, før vi mødes efter jul, altså i midten af januar, og det giver det minus – i hvert fald for formanden og også for nogle af medlemmerne – at man ikke kan være nede på sin plads og give tegn; man må vel herop i nærheden af ordførerbordet, og så risikerer man ikke at få ordet alligevel, hvad jeg skal komme til om lidt. Men det må vi leve med i de uger, indtil vi får mikrofoninstallationen i orden.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at formålet med alt dette var at få en lidt smidigere spørgetid og også at komme over en vanskelighed, vi en gang imellem havde haft, nemlig at en medspørger ingen mulighed havde for at komme til orde i anden omgang, hvis vedkommende var blevet misforstået eller der på anden måde var behov for at få ordet igen.

Så må jeg endvidere sige – og det fremgår helt klart af den nye bestemmelse – at det ikke kan undgås, at administrationen af spørgetiden af de skiftende formænd i nogen grad må hvile på et skøn. Når vi laver en paragraf, hvorefter samtlige medlemmer i og for sig kan tage del i hvert spørgsmål, må der komme et tidspunkt, hvor formanden fornermer, at nu er det spørgsmål formentlig udtømt, nu er vi ved at komme lovligt langt væk fra den oprindelige spørgers hensigt, og – og det må jo være det helt afgørende – så må tidspunktet formentlig være inde til at stoppe. Det vil også sige, at selvfølgelig kan vi ikke lave en ordning, som alle vil acceptere som retfærdig, men vi er i præsidiet enige om, at vi vil prøve at være lidt restriktive i begyndelsen og så hellere give los senere hen. Vi skal prøve at gøre det, så godt vi kan. Vi har jo drøftet det forleden dag i udvalget for forretningsordenen og også i gruppeformandsmødet, og vi er enige om, at hvis erfaringerne er dårlige, må vi lige tale om tingene, når der er gået en 2–3 gange og vi har set, hvordan det fungerer.

Og så vil jeg føje til en bemærkning, som næsten er overflødig. Det ligger selvfølgelig også i den nye ordning, at ministrene er indstillet på ikke nødvendigvis altid at få det sidste ord. Jeg husker fra min egen tid som minister, hvor fjernt det lå mig, og jeg tror, der er mange ministre, der har det på samme måde.

Efter disse indledende bemærkninger går vi så over til spørgetiden.

Den sidste sag på dagsordenen var:

30) Spørgsmål til ministrene:

Spm. nr. 7

1) Til statsministeren af:

Margrete Auken (SF):

»Hvornår vil Danmark stoppe den illegale finhvalfangst ved Færøerne?«

Skriftlig begrundelse

I 1976 satte Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC), hvoraf Danmark er medlem, en nulvota på fangst af finhvaler i det nordøstatlantiske område omkring Færøerne.

Trods stadige internationale protester har Færøerne siden 1978 fanget 22 finhvaler ulovligt – de sidste tre i juli, august og september i år – som et led i et videnskabeligt forskningsprojekt iværksat af det færøske landsstyre.

Dette videnskabelige forskningsprojekt er forelagt den videnskabelige komité (SV) under IWC-mødet i Brighton i år, men tilbagemødet som værdiløst.

Under statsministerens officielle besøg på Færøerne i august udtalte han i forbindelse med den ulovlige finhvalfangst, at »dansk ord er lov«, så længe Færøerne ikke selv har lovgivet på området.

[Margrete Auken]

Da Danmark er forpligtet til at følge IWCs afgørelser, må man derfor anse Færøernes hvalfangst som i strid med dansk lovgivning, og denne fangst må derfor stoppes øjeblikkelig.

Margrete Auken (SF):

Det er mig en glæde at kunne indlede med at rose den danske regerings holdning i IWC, Den internationale Hvalfangstkommission, hvor vi i år for første gang indtog en konsekvent fredningsvenlig holdning, og med dette kommer vi til at rangere ind i en række af lande, som vi meget gerne vil være iblandt.

På den baggrund er det noget barokt, at en af de landsdele, som har hvalfangstinteresser, er bedøvende ligeglad og her i sommer har fanget 3 af de meget sårbare finhvaler. Færøernes officielle begrundelse har været, at der er tale om en videnskabelig fangst, men man kan se på IWCs afvisning, at begrundelsen mildt sagt er uvidenskabelig. Vi ved vældig meget om døde hvaler, så der er ingen grund til at tage 10 pct. af en bestand for at få mere at vide om døde hvaler, og jeg er på denne baggrund meget spændt på at høre, hvad statsministeren vil svare. Vi skulle gerne have orden i vores internationale fredningspolitik.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg kan oplyse, at Færøernes landsstyre i juni anmodede om, at et videnskabeligt undersøgelsesprojekt om finhvaler blev forelagt Den internationale Hvalfangstkommissions videnskabelige komité. Den videnskabelige komité fandt, at selv om nogle elementer af projektet kunne anbefales, kunne komiteen ikke anbefale den foreslåede fangst af maksimalt 9 finhvaler. Begrundelsen var, at biologiske undersøgelser af 9 hvaler om året ikke ville tilføje væsentligt til den eksisterende vid.

Udtalelsen fra den videnskabelige komité er ikke bindende for Danmark, idet den internationale hvalfangstkonvention giver de enkelte lande ret til at fange hvaler i videnskabeligt øjemed, selv om der måtte være fastsat en nulkvota for kommerciel fangst af den pågældende hvalbestand.

Regeringen var bekendt med, at landsstyret lagde vægt på, at projektet blev iværksat,

men på baggrund af udtalelsen fra den videnskabelige komité fandt vi ikke, at vi kunne give tilladelse til den foreslåede fangst af finhvaler. Dette meddelte vi landsstyret den 29. juli. Det var Grønlandsministeren, der gav denne meddelelse.

Men Færøernes landsstyre har alligevel givet tilladelsen. Man henviser til, at sagsområdet jagt og fredning på territoriet er overtaget som særanliggende ved en lagtingsbeslutning allerede i 1948.

Hjemmestyret kan, hvis det vil, udnytte sin kompetence til at lovgive om hvalfangst. Det har hjemmestyret ikke gjort. Den danske lov fra 1939 om hvalfangst gælder derfor fortsat for Færøerne. Regeringen har understreget dette over for landsstyret, senest i august måned, og anmodet om, at fangsten af finhvaler standses, men man har altså ikke fulgt vor henstilling. Det bedste ville være, om Færøernes landsstyre selv tog det fulde ansvar for den beslutning, som landsstyret her har taget.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne sige tak for statsministerens svar og kan kun være glad for, at der er konsekvens i vores holdning. Man kunne jo godt fristes til at begynde at flintre rundt mellem huller i bestemmelserne, sådan at man kunne sige, at det alligevel er videnskabeligt, det, de laver.

Jeg kan oplyse statsministeren om, at det videnskabelige apparatur, som Færøerne havde sagt de ville anskaffe, ikke er anskaffet, og at man i hvert tilfælde ikke har undersøgt den ene af de hvaler, der er fanget; om den anden ved jeg ikke noget, men den tredje blev undersøgt for maveindholdet. Man ved godt, hvad der er i maverne på sådan nogle, og hvor stor den var, kunne man også godt se uden på.

Jeg synes, det er en ejendommelig situation, vi står i, at vi ikke kan komme til at gribe ind over for dette, når det er Danmarks område, det foregår på, og jeg kan ikke sige andet, når statsministeren siger, at det eneste han kan gøre er at henstille, end at så må vi håbe, at færingerne hører efter nu og følger denne henstilling. Om vi så kan sige, at de selv må tage ansvaret for, at de kommer ud i en meget, meget stærk international repression, kan jeg ikke svare på her. Jeg tror ikke,

[Margrete Auken]

der er andre lande, der på den måde lader sig repræsentere i to ombæringar ved IWC, Grønland gør det heller ikke, og det bliver en ejendommelig fremgangsmåde. Vi bliver nok nødt til at finde en eller anden metode, hvis dette, som jo er på randen af sørøveri, fortsætter.

Ellemann-Jensen (V):

Kunne statsministeren ikke fortælle fru Margrete Auken, hvor mange finhvaler Norge og Island fanger – det er et meget stort antal – for på den baggrund er det hysteri at tale så højt, som man gør, om de sølle 3 hvaler, færingerne har fanget?

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Først vil jeg sige, at det er jo ikke alene et spørgsmål om, hvad der rent faktisk er fanget, men også om, hvad man har ønsket at fange. Det er som bekendt, og som jeg før sagde, 9, og det kunne jo meget let blive det, man rent faktisk ville fange.

Må jeg så i øvrigt sige til fru Margrete Auken, at det er et grænseområde, så det vil være meget svært at fare hårdt frem. Og så må man sige: hvad skal vi gøre? Vi kan ikke gøre andet end at henstille og håbe, at færingerne vil følge henstillingen. Jeg er glad for, at fru Margrete Auken ikke nærmere definerede, hvad hun mente med »en eller anden metode«, for hvad skulle det være? Er det militæret. Er det hele den danske armada, der skulle sejle derop? Jeg ville i hvert fald tænke mig lidt om, før jeg iværksatte det.

Margrete Auken (SF):

Jeg skal lade være med at specificere »metoder«, men vil fraråde statsministeren at føre krig mod Færøerne.

Jeg vil oplyse over for hr. Ellemann-Jensen, at Norge ingen finhvalfangst har, men at Island har en yderst kritisabel fangst, som imidlertid er godkendt.

Så overrasker det mig, at hr. Ellemann-Jensen pludselig går ind for anarki i den internationale lovgivning. Det skal vi huske til en anden lejlighed.

Lindenskov (S):

Der er et ord, der hedder proportionsforvrængning, tror jeg nok, og det synes jeg vi har fået et eksempel på netop i denne sag.

Når man på Færøerne har ønsket at have en kvota på 10 store hvaler, er det, fordi vi mener, det er nødvendigt for os at kunne fortsætte med hvalfangsten. Det er et uundværligt gode for samfundet. Når man nu sætter disse 3 hvaler op i store staver og prøver på at lave en slags skandale ud af situationen, forekommer det mig ærlig talt at være meget overdrevet, når man betænker, hvor mange hundreder af hvaler der dræbes uden for færøsk område. Bare det er lige uden for færøsk område, så må man, men ikke inden for.

Formanden:

Jeg er nødt til at gøre opmærksom på, at det som hidtil er sådan, at medspørgerne skal stille spørgsmål, hvad der ikke skete, men jeg ville ikke bryde ind.

Johs. M. Olsen (V):

Jeg kan kun beklage det, som sketeovre i England i sommer, at vi ikke opnåede enighed om det forskningsprojekt, som det færøske landsstyre ønskede at få gennemført i 1981.

Jeg havde regnet med at høre mange ting her i folketinget, men at man også nu fra enkelte partier begynder at bekæmpe færingerne, at stoppe dem på alle mulige måder, havde jeg ikke troet. Jeg synes, at vi får så mange skud for boven efterhånden med hensyn til at fiske, at jeg ikke havde regnet med, at jeg også skulle få noget at høre her i folketinget med hensyn til de 3 hvaler, som færingerne har fanget i sommer.

Nu gjorde jeg opmærksom på i min tale i juni måned, da jeg stod heroppe sidst, til hvilken gavn og nytte det havde været for det færøske samfund, at vi kunne fange hvaler, på samme måde som man her i Danmark har landbruget, og jeg beklager som sagt, at man her i folketinget skal bekæmpe færingerne endnu mere, end man har gjort det før måske.

Med hensyn til militær og den slags ting, som statsministeren nævnte, har jeg også selv været ude for at blive forfulgt af militæret, også af danske skibe oppe ved Grønland.

Formanden:

Jeg er ked at at måtte gentage, at medspørgerne skal stille spørgsmål og ikke bare

[Formanden]

kommentere. Nu har jeg sagt det to gange, så håber jeg, det efterhånden sidder fast.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 14

2) Til forsvarsministeren af:

Annelise Gotfredsen (KF):

»Vil ministeren tage initiativ til, at den ulovlige besættelse af Christiania nu bringes til ophør?«

Skriftlig begrundelse

Det er forbløffende, at den ulovlige besættelse af Christiania endnu ikke er bragt til ophør. Sidste weekends alvorlige uroligheder og det ukontrollerede hashsalg, som har vakt betydelig bekymring langt ud over Danmarks grænser, gør det helt påkrævet, at ministeren nu gør alvor af at iværksætte folketingets beslutning om at nedlægge Christiania.

Forsvarsministeren (Poul Søgaard):

Fru Annelise Gotfredsen har spurgt, om jeg vil tage initiativ til, at den ulovlige besættelse af Christiania bringes til ophør, og dertil kan jeg sige, at det som bekendt var sådan, at folketinget den 8. februar 1978 vedtog en dagsorden, som indebar, at den hidtidige benyttelse af Christiania under visse forudsætninger kunne fortsætte, indtil en godkendt lokalplan for området kunne iværksættes.

Ved udsendelsen af en erklæring i juni 1979 til beboerne i Christiania om grundlaget for deres midlertidige fortsatte benyttelse af området har vi fra forsvarsministeriets side taget skridt til at sikre, at området med et bestemt varsel kan rømmes og anvendes til andre formål straks efter godkendelsen af en lokalplan for området.

Med hensyn til den fremtidige anvendelse af området har regeringen som bekendt truffet en aftale med arkitektfirmaet Møller & Grønborg om udarbejdelsen af en skitseplan for Christianiaområdet og dets fremtidige anvendelse, og uanset de alvorlige uroligheder derude den 25. september i år i forbindelse med 10 års dagen har vi ikke fundet, at der foreligger oplysninger for os om udviklingen på Christiania, som kan give grundlag

for et initiativ i retning af det, spørgeren foreslår.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg takker ministeren for svaret, selv om jeg beklager, at det ikke var mere positivt.

Den 10. februar 1977 blev der afsagt en landsretsdom, som forpligtede beboerne til at rømme Christiania. Denne dom blev stadfæstet af højesteret den 2. februar 1978, og jeg kender naturligvis også den forespørgselsdebat, der fandt sted her den 8. februar 1978.

Forsvarsministeren redegjorde for forholdene og konkluderede, at en omgående rømning ville føre til ubenyttede arealer, og denne redegørelse ved jeg også blev taget til efterretning af et flertal i folketinget, som ikke rummede det konservative folkeparti. Men redegørelsen konkluderede også i, at der skulle foretages en lovliggørelse af forholdene på Christiania, og jeg vil spørge: mener ministeren, at der har fundet en sådan lovliggørelse sted? Der er jævnlig uro på området. Den nærboende befolkning er stærkt generet, og de sidste optøjer ved 10 års jubilæet skaber frygt for en optrapning af vold og kriminalitet. Er dette en lovliggørelse, hr. minister? Jeg vil også spørge ministeren, om det er en lovliggørelse, at man på dette område, som uimodsagt er Europas største hashmarked, så godt som uantastet kan drive sin virksomhed med hashhandel på Christiania.

Knud Lind (FP):

Jeg kunne også godt tænke mig at spørge ministeren, hvilke skridt man eventuelt har taget for så vidt angår det store smoke-in, der var på Christiania. Har der været nogen retsforfølgning vedrørende det? Det er muligt, at justitsministeren eventuelt kan svare på det, hvis forsvarsministeren ikke kan. Og hvilke skridt har man taget til, at der indføres en vis form for disciplin derude, således at politiet kan få nogle ordentlige arbejdsforhold?

Forsvarsministeren (Poul Søgaard):

Jeg vil gerne sige til fru Annelise Gotfredsen, at lovliggørelsen af forholdene først og fremmest for det område, som jeg beskæftiger mig med, var spørgsmålet om at bringe bygninger o. lign. i en sikkerhedsmæssig og brandsikringsmæssig stand, som gjorde, at

[Forsvarsministeren]

det var muligt, at beboerne kunne blive boende det antal år, der ville gå, indtil en lokalplan skabte mulighed for et byggeri på området derude.

Og til hr. Knud Lind. De rent politimæssige foranstaltninger ligger jo lidt uden for mit område, og jeg har ikke mulighed for at gøre noget i denne særlige situation, men jeg går ud fra, at politiet derude på samme måde som andre steder i København og ude i landet forfølger de sager, der måtte være på dette område.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg kan stadig væk ikke være tilfreds med, at man bare afskriver disse forhold som noget, der ikke vedrører én.

Der udkom for nylig en bog af en af beboerne derude, og den beskriver på den uhyggeligste måde den sociale fallit og den fiasko, der har været for de initiativer, der er blevet iværksat derude: en social deroute, en psykisk og social opløsning. Det er skrevet af en, der har oplevet det på sin egen krop, men ministeren vil altså alligevel ikke tage skridt til at lade Christiania rømme nu. Mener ministeren, at det er en rimelig tid, der blev nævnt i forespørgselsdebatten? I 1978 talte man om en 2-3 år. Der er nu gået 4 år, uden at der er tegn til, at disse ulovlige og sørgelige forhold bliver bragt til ophør.

Det er noget, der nu giver genlyd langt ud over landets grænser. Nordiske forældre drager til ambassader for at beklage sig over, at deres børn går til grunde hernede i Christiania. Mener ministeren, at man stadig er inden for den tidsramme, man talte om under forespørgselsdebatten, hvor man nævnedes 2-3 år? De 2-3 år er nu snart blevet til 4.

Forsvarsministeren (Poul Søgaard):

Den bog, som fru Annelise Gotfredsen henviser til, behandler ganske rigtigt en hel række af de særlige ting, som finder sted derude, og det er givet, at vi ikke stiller os tilfreds med tingene, som de er. Derfor arbejder vi også i øjeblikket – og det er først og fremmest miljøministeren – med planerne om, hvad der skal ske på området. Vi regner med, at det arkitektfirma, jeg henviste til, er færdig her i december måned, hvorefter planerne vil blive forelagt regeringen og andre instanser, og senere vil de foreligge som et

debatgrundlag i folketinget, således at man her kan få en drøftelse af de tanker, hver især gør sig på dette område. Vi regner med at få en sådan debat i begyndelsen af næste år, og derigennem får man en chance for at komme ind i en virkelig dialog omkring hele denne problemstilling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 2

3) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:
Sønderby (V):

»Vil ministeren afvise Danmarks Radios anmodning om over for erhvervslivet at stramme reglerne for licensbetaling for radioapparater i erhvervsbygninger, fiskerkuttere, biler, traktorer m.v.«?

Skriftlig begrundelse

Ifølge Jyllands-Posten af 19. september d.å. vil Danmarks Radio anmode kulturministeren om at stramme reglerne for erhvervslivet med hensyn til at bruge radioapparater under en fælles licens. I den nuværende situation for dansk erhvervsliv kan det ikke være rimeligt at pålægge erhvervslivet en ekstra udgift på 37 mill. kr., fordi man af hensyn til personalet har ladet installere radioapparater og højttalere. Det bør erindres, at andre licensbetalere fortsat kan have lige så mange modtagere, som man ønsker, i bil, sommerhus, lystbåd m.v. Det ville være rimeligt at intensivere jagten på de egentlige sortseere og liberalisere reglerne for erhvervslivet fuldt ud, så en betalt licens gælder for alle radioapparater inden for erhvervsvirksomheden og dens transportkøretøjer.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Jeg kan oplyse, at Danmarks Radio ganske rigtigt har indstillet til kulturministeriet i forbindelse med en revision af licensbekendtgørelsen, at der skulle ske en stramning af reglerne med hensyn til licensafgift for radioer i motorkøretøjer, som benyttes til erhvervsmæssige og tjenstlige formål. Det, Danmarks Radio ønsker, er at få ændret licensreglerne, sådan at der fremtidig skal betales for radioer i køretøjer, som overvejende benyttes erhvervsmæssigt eller tjenstligt,

[Ministeren for kulturelle anliggender]

mens der i dag kun skal betales licens i tilfælde, hvor køretøjet udelukkende benyttes erhvervsmæssigt eller tjenstligt. Men jeg må sige til hr. Sønderby, at der har ikke været forslag fremme om at ændre licensreglerne for erhvervsvirksomheder, fiskerkuttere eller andet.

De reaktioner, som en eventuel skærpelse af licensreglerne har fremkaldt, giver mig naturligvis anledning til at overveje meget nøje, inden der træffes beslutning om, hvorvidt det vil være rigtigt at følge Danmarks Radios forslag om at udvide licenspligten. Jeg understreger, at den øjeblikkelige situation, hvor Danmarks Radios økonomi er meget trængt, jo ikke ligefrem taler for en lempelse af de gældende licensregler. Jeg må som sagt sige til hr. Sønderby, at mine overvejelser i sagen ikke er afsluttet endnu, og jeg kan derfor ikke give det endelige svar på spørgsmålet i dag.

Sønderby (V):

Jeg takker ministeren for svaret og er også glad for, at ministeren er opmærksom på problemerne, for hvis man ændrer »udelukkende« til »overvejende«, kan man jo komme til at ramme fra 150.000 til 200.000 køretøjer, og jeg synes nok, at det i den nuværende situation er en belastning for dansk erhvervsliv. Ministeren sagde ganske rigtigt, at Danmarks Radio har økonomiske problemer, men det har dansk erhvervsliv også.

Jeg vil gerne spørge ministeren, når overvejelserne ikke er afsluttet om dette, om ministeren i de overvejelser har taget højde for, at et erhvervskøretøj jo kan være kørt af en søn af ejeren, så den går ind under familielicensen, og det kunne sådan set også dreje sig om andre motorkøretøjer.

Et andet spørgsmål, jeg gerne vil stille til ministeren, er, om ministeren, når bekendtgørelsen skal ændres, i samråd med industriministeren ville overveje at lette erhvervslivets problemer ved at indføre noget lignende, som man har for familielicens, så at en erhvervsvirksomhed kan få en erhvervslicens, så licensen bliver billigere. Man installerer jo ikke radio i traktorer og i lastbiler for ejerens skyld, men for personalets skyld.

Voigt (FP):

I bekendtgørelse om radio- og fjernsynslicens af 20. marts 1975 står der i § 2, stk. 2, under nr. 3 nøjagtig det samme, som der står i den nye bekendtgørelse om radio- og fjernsynsafgift af 23. januar 1980, § 2, stk. 2, nr. 3, vedrørende befordringsmidler, der udelukkende anvendes til erhvervsmæssig kørsel.

Jeg stillede et spørgsmål til kulturministeren den 25. oktober 1978 – Folketingstidende 1978–79, sp. 1047 – og på det spørgsmål svarede den fungerende kulturminister, arbejdsministeren, i sp. 1050:

»Danmarks Radio og kulturministeriet har da også gennem nogen tid arbejdet med at foretage en kritisk gennemgang af samtlige licensbekendtgørelsesbestemmelser, herunder også af denne.

Men også så længe de nuværende bestemmelser gælder, hvorefter der altså skal betales særskilt licens af modtagere, som er opstillet i virksomheder, kan landmanden roligt pløje med sin transistorradio på traktoren og gartneren roligt medbringe sin radio under frugtplukning. Danmarks Radio vil ikke jagte og har ikke jagtet dem, og ingen vil gøre noget i anledning af deres radiolytning.«

Jeg skal derfor spørge ministeren: hvad er forskellen fra 1978 og til 1980, når det er nøjagtig den samme ordlyd, man anvender, og man dengang sagde, at man ikke ville jagte de erhvervsdrivende?

Poulsgaard (FP):

Nu kan jeg ikke rigtig forstå, at hr. Sønderby har så travlt med at sige tak til ministeren, for jeg synes absolut ikke, der var noget at takke for. Vi har en forbrugerradio, og Gud nåde og trøste den stakkels forretningsmand, hvis han kommer til at træde det mindste ved siden af. Så får han Forbrugerrådet og Danmarks Radio og hele pibetøjet på nakken.

Men nu er vi i en anden situation, hvor ministeren godt nok henviser til det økonomiske klima, der er i Danmarks Radio. Ja vel, så kunne jeg henvise til McKinseyrapporten og andre rapporter, der klart har dokumenteret, at der er oceaner af muligheder for at spare i Danmarks Radio. Man behøver søreme ikke nu begynde at jagte den her stakkels forbruger, for det kan jo være en forbruger, der sidder hjemme og drikker morgenkaffe, og dér hører han Danmarks

[Poulsgaard]

Radio. Så sætter den samme forbruger sig ud i sin bil, han hører den samme udsendelse, han lukker bare op for radioen. Så kører han hen på sin arbejdsplads og sætter sig ind i en bulldozer, en traktor eller et andet køretøj, og dér hører han det samme. Det er den samme forbruger, som nu skal betale 3 gange for den samme vare, det er simpelt hen uanstændigt

Formanden:

Så mangler vi bare spørgsmålet.

Poulsgaard (FP):

Ja, og spørgsmålet er: vil kulturministeren klart og tydeligt tilkendegive over for Danmarks Radio, at det kan overhovedet ikke komme på tale, hvad Danmarks Radio agter at gennemføre?

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Til hr. Sønderby vil jeg svare, at jeg naturligvis vil orientere mig, hvor jeg finder det nødvendigt, inden der træffes en endelig beslutning i dette spørgsmål.

Til hr. Voigt og til hr. Poulsgaard må jeg sige, at der nu er blevet bragt en del forvirring ind, idet de to sidste indlæg jo ikke vedrører det spørgsmål, hr. Sønderby har stillet, nemlig vedrørende det forhold, at Danmarks Radio har ytret ønske om at skærpe reglerne og at udvide området, og så vidt jeg har forstået hr. Voigt og hr. Poulsgaard, drejer det sig om, hvorvidt de gældende bestemmelser skal følges eller ikke skal følges.

Efter gældende bekendtgørelse og ifølge radiolovens ordlyd skal der fra ejerens side ske anmeldelse til Danmarks Radio af en radio- eller fjernsynsmodtager, og hvis denne anmeldelsespligt ikke overholdes, er straffen bøde, og det er en bekendtgørelse, som jeg ikke tror der kan rejses tvivl om.

Sønderby (V):

Når hr. Poulsgaard siger, at jeg har takket ministeren, så hænger det sammen med, at ministeren ikke har truffet sin afgørelse endnu. Jeg takkede, fordi der altså er mulighed for, at ministeren kan tage disse ting med. Jeg ved, at der er kommet en skrivelse fra Danske Vognmænd, der har bedt ministeren

om også at kigge på disse problemer, og det håber jeg ministeren tager med i betragtning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 4

4) Til *arbejdsministeren* af:

Brixtofte (V):

»Har regeringen ophævet de tidligere aftaler med sine støttepartier om fremme af deltidsstillinger i den offentlige sektor?«

Skriftlig begrundelse

Venstre har flere gange fremsat lovforslag i folketinget, der skulle sikre oprettelsen af deltidsstillinger. Forslaget er ikke blevet gennemført, men der er dog i adskillige overenskomster for det private arbejdsmarked indsat bestemmelser om deltidsbeskæftigelse, og det lykkedes regeringens støttepartier at få en aftale med finansministeren om fremme af sådanne deltidsstillinger inden for staten.

Disse deltidsstillinger er overalt i samfundet blevet meget populære, navnlig hos småbørnsfamilier og hos ældre. Derfor må det undre i citater fra LOs ligestillingskonference i Helsingør den 21.-22. august at se arbejdsministeren citeret for en udtalelse om, at der ikke bør oprettes flere deltidsstillinger i den offentlige sektor.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Regeringen har gentagne gange givet udtryk for, at den er positiv over for, at der inden for den offentlige sektor gives mulighed for deltidsbeskæftigelse, når det ønskes. Regeringen står med andre ord ved intentionerne bag de eksisterende cirkulærer om deltidsbeskæftigelse inden for den offentlige sektor, såvel den statslige som den kommunale, og jeg kan i den forbindelse henvise til cirkulæret fra 1978.

Når jeg på Landsorganisationens ligestillingskonference som refereret af hr. Brixtofte har udtalt, at der ikke bør oprettes flere deltidsstillinger i den offentlige sektor, vil det nok lette forståelsen af denne udtalelse, hvis man er opmærksom på, hvad jeg videre sagde ifølge referatet:

»Dermed mener jeg, at alle skal garanteres 40 timers arbejde pr. uge. Til gengæld skal

[Arbejdsministeren]

alle også have mulighed for at arbejde mindre efter behov.«

Det er lige præcis det, der er regeringens opfattelse. Deltidsarbejde bør være en absolut frivillig sag for den arbejdssøgende. Ingen bør være henvist til at søge et deltidsjob, fordi stillingen ikke er oprettet som en fuldtidsstilling, i hvert fald som et principielt udgangspunkt.

Jeg skal endelig til hr. Brixtofte sige, at Danmark i forhold til alle andre EF-lande er det land, som har absolut mest deltidsarbejde. Det er sådan i dag, at mere end hver 5. arbejder og funktionær på det danske arbejdsmarked arbejder på nedsat tid, og at cirka halvdelen af den kvindelige arbejdsstyrke gør det.

Brixtofte (V):

Ved augustforliget i 1976 fik bl. a. kristeligt folkeparti gennemført, at der i forliget stod en hel del om de arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger. Selv om venstre ikke var med i det forlig, var vi helt enige i den hensigt, der blev aftalt på dette punkt, og som førte til flere cirkulærer om oprettelse af deltidsstillinger inden for den offentlige sektor. Ifølge LO-Bladet nr. 16, den 27. august 1981, side 14, siger arbejdsministeren:

»Kvindernes deltidsarbejde er med til at øge uligheden på arbejdsmarkedet, men kan næppe afskaffes helt. Derimod kan vi sikre, at deltid skal være på frivillig basis. Derfor bør der heller ikke oprettes flere deltidsstillinger i den offentlige sektor.«

Det er rigtigt, at ministeren senere taler om at dele et job op i 2, det er fuldstændig korrekt; men af det, der står her, fremgår det klart, at arbejdsministeren er imod deltidsjob og ønsker det afskaffet. Sådan kan det forstås. I hvert fald vil jeg godt bede arbejdsministeren gå op og klargøre sin besvarelse: vil ministeren stoppe for nye deltidsjob? Ja eller nej?

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja, jeg synes også, at dette er lidt fantastisk. Jeg lyttede også med stor interesse til, hvad der blev sagt på kvindernes kongres og tænkte: ja men det er jo helt fint; nu lader det til, at ministeren godt kan indse, at et eller andet sted må vi begynde, og det er rimeligt, at man begynder inden for det offent-

lige og, at nu vil vi ikke mere være med til at fasttømre, at kvindernes plads er delvis i hjemmet, men går ind for, at vi skal være fælles om det arbejde, der skal udføres i hjemmene.

Ministerens ved lige så godt som alle vi andre, at den dér med frivillighed, den passer jo ingen steder, så jeg vil tilslutte mig det spørgsmål, hr. Brixtofte sluttede af med, ved at sige: kan vi ikke få et ordentligt svar? Det dér med frivilligheden, det dutter altså ikke nogen steder, for der er ikke tale om frivillighed, når så mange må gå på deltidsarbejde, fordi de simpelt hen ikke kan få andet.

Ministerens ved også udmærket, at vi har de største besværligheder med det, der hedder frigørelsesattester i denne anledning. Der er masser af kvinder, der meget gerne vil have et 40 timers arbejde, men ikke kan få det, og nu er der også lagt bremses på dem, så de ikke kan få supplerende hjælp, selv om de må tage imod deltidsarbejde.

Jeg synes, det er helt fantastisk, at vi ikke kan få et ordentligt svar.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne sige, at det, jeg har sagt om deltidsarbejde på LOs konference, selvfølgelig svarer nøjagtigt til, hvad jeg på regeringens vegne har sagt under behandlingen af venstres forslag i sin tid.

Det, vi har vendt os imod, det er det, fru Lilli Gyldenkilde har talt om her, nemlig det påtvungne deltidsarbejde, som især rammer kvinderne på arbejdsmarkedet. Det, vi er gået ind for – dér er jeg måske ikke enig med fru Lilli Gyldenkilde, men det er i hvert fald regeringens opfattelse – er muligheden for det enkelte menneske for, hvor det overhovedet praktisk kan lade sig gøre, at begære sig sat på nedsat tid. Jeg kan sige, at vi f. eks. inden for statens område har ordninger, som betyder, at den enkelte har mulighed for at arbejde på nedsat tid, og det synes jeg er en human og en god ordning, og den bør stå åben for både mænd og kvinder.

Det, der er problemet, er, hvis der inden for hele arbejdsområder alene oprettes deltidsstillinger. Så er der tale om et påtvunget arbejde på nedsat tid, og så har man hele det problem, som fru Lilli Gyldenkilde med rette har rejst, med frigørelsesattester og det hele. Derfor er vi tilhængere af mulighed for at

[Arbejdsministeren]

arbejde på deltid, men ikke af påtvunget deltidsarbejde.

Kurt Hansen (VS):

Ja, det lyder jo pænt, når arbejdsministeren siger: vi vil gerne gå ind for deltidsarbejde, det skal bare ikke være påtvunget. Men arbejdsministeren burde i hvert fald som ansvarlig minister være klar over, at påtvunget deltidsarbejde foregår hver eneste dag. Der er massevis, især kvinder, som inden for det offentlige område – og også inden for det private område for den sags skyld – ikke kan få andet end deltidsarbejde.

Jeg vil godt spørge ministeren, om han ikke er klar over dette forhold, og hvis han er klar over forholdet, hvad agter han så at gøre for at opfylde de principielle tilkendegivelser, han er kommet med her i dag, om, at der ikke skal være tvang i forbindelse med deltidsarbejde?

Derudover vil jeg godt spørge ministeren, om han ikke allerede klart kan se, at den måde, deltidsarbejdet fungerer på, fører os lige luket frem til et kønsopdelt arbejdsmarked, hvor kvinderne kun kan få lov til at arbejde den halve dag, mens mændene kan arbejde på fuld tid. Samtidig synes jeg, det er værd at bemærke sig, at netop det udbredte deltidsarbejde, der finder sted, er blokerende for en generel nedsættelse af arbejdstiden, som er nødvendig for både mænd og kvinder.

Brixtofte (V):

Der er dele af de sætninger, arbejdsministeren kommer med, jeg forstår, men konklusionen er stadig væk meget uklar for mig. Derfor spørger jeg én gang til: vil arbejdsministeren medvirke til at forøge antallet af deltidsstillinger? Ja eller nej?

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Det er jo berigende at vide, at man lever i et land med et så yågent parlament som det, vi har her i Danmark, sådan at man ikke kan sige noget uden for denne sal, uden at der lægges mærke til det, og det vil jeg gerne takke medlemmerne for.

Så vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det ikke kun er på LOs ligestillingskonference. Jeg har også talt om dette spørgsmål på Kvindeligt Arbejderforbunds kongres og dér

sagt, at spørgsmålet om påtvunget deltidsarbejde er jeg, regeringen og regeringspartiet imod. Derimod er vi tilhængere af, at det enkelte menneske, hvis det pågældende menneske selv ønsker det og det er praktisk muligt og i overensstemmelse med de overenskomster, der gælder på området, kan arbejde på nedsat tid.

Det vil sige, at mit svar til hr. Kurt Hansen er, at jeg ved, at der er et problem, som jeg selv beskrev, nemlig et betydeligt antal arbejdsområder, hvad f. eks. FTF har gjort opmærksom på, hvor der stort set ikke oprettes fuldtidsstillinger, og det vil sige, at de ansatte dér, og det er ofte kvinder, ingen mulighed har for at skaffe sig et fuldtidsarbejde inden for deres fagområde. At der er tale om et reelt problem, vil jeg medgive hr. Kurt Hansen.

Jeg vil sige til hr. Brixtofte, at det, regeringen har sagt, ikke er, at der skal oprettes mange flere deltidsstillinger. Det, regeringen har sagt, er, at der inden for det offentlige skal være bedre mulighed for den enkelte, der selv ønsker det, for at gå på deltid.

Brixtofte (V):

Da jeg ved, at det er noget, der har stor betydning for andre partier end venstre, vil jeg godt stadig væk have at vide: står arbejdsministeren ved sin udtalelse om, at der ikke bør oprettes flere deltidsstillinger i den offentlige sektor?

Formanden:

Nu var det jo rart, om vi havde mikrofonerne dernede.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Ja – både og.

Jeg vil svare hr. Brixtofte, at det, jeg har sagt som regeringens opfattelse, er, at der skal være mulighed for den enkelte. Det, vi har aftalt eksempelvis med kommunerne i forbindelse med opstramningen af administrationen af arbejdsløshedsforsikringen, er, at man fastholder princippet om så vidt muligt at normere stillinger som heltidsstillinger med mulighed for den enkelte, der ønsker det, for at komme på deltid. Det er frivillighed. Det er liberalitet. Det er et fornuftigt arbejdsmarked. Det andet er tvang over for halvdelen af befolkningen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 6

5) Til *arbejdsministeren* af:

Ivar Hansen (V):

»Vil ministeren på baggrund af dommen i østre landsret straks tage initiativ til at ændre praksis vedrørende arbejdsløshedsforsikringsloven således, at medlemmer af Kristelig Arbejdsløshedskasse sikres fri overflytningsret?«

Skriftlig begrundelse

Med den nylig afsagte dom i østre landsret må der være sat punktum for en efter min opfattelse ensidig og derfor uholdbar administration af denne lov. Et synspunkt jeg tidligere har gjort gældende over for ministeren, bl. a. ved debatter i folketingsalen om lovgivning vedrørende eksklusivaftaler.

Den hidtidige administration af loven, hvor medlemmer af Kristelig Arbejdsløshedskasse ved overflytning til andre A-kasser har skullet gennemgå en karenperiode på op til et år, har virket som en urimelig forskelsbehandling over for de ca. 12.500 personer, der er medlemmer af Kristelig Arbejdsløshedskasse.

Jeg finder det derfor meget vigtigt at få oplyst, om ministeren nu vil tage initiativ til at ændre praksis.

Ivar Hansen (V):

Arbejdsministeren og jeg har jo haft lejlighed til at veksle ord om denne sag ved en tidligere lejlighed her i folketinget. Da behandlede vi et lovforslag om forbud mod eksklusivaftaler, hvor jeg benyttede lejligheden til at tage denne sag frem om fri overflytningsret for medlemmer af Kristelig Arbejdsløshedskasse.

Jeg har også haft lejlighed til at se den argumentation, ministeriet har anvendt for den administration, man har benyttet sig af hidtil, og jeg har undret mig meget over, at den kunne være rimelig og i overensstemmelse med arbejdsløshedsforsikringslovens intentioner. Jeg har fundet, at det var en meget forkert praksis, at medlemmer af Kristelig Arbejdsløshedskasse skulle igennem en ka-

rensperiode, når de skulle flytte fra én arbejdsløshedskasse til en anden.

Nu er der som bekendt faldet en enstemmig dom ved østre landsret, der naturligvis ikke kan undgå at vække opsigt, og den er en helt naturlig baggrund for at stille det spørgsmål til arbejdsministeren, hvorvidt regeringen eller ministeren på baggrund af denne dom vil ændre praksis i henseende til administrationen af arbejdsløshedsforsikringsloven på dette område.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hr. Ivar Hansen bruger stærke ord i begrundelsen for sit spørgsmål. Hr. Ivar Hansen taler om »ensidig og derfor uholdbar administration af denne lov«. Det er selvfølgelig noget, der bekymrer mig, at man kan betegne administrationen af arbejdsløshedsforsikringsloven med så stærke ord. Derfor vil jeg gerne til hr. Ivar Hansens og det øvrige folketings historiske opfattelse af tingene sige, at det er en administration, der blev fastlagt først under en socialdemokratisk regering, derefter fulgt op af en ren venstre-regering, siden hen af en socialdemokratisk regering, så af en socialdemokratisk-venstre koalitionsregering og siden af den socialdemokratiske regering.

Det er altså en fortolkning af arbejdsløshedsloven, som skiftende regeringer har lagt til grund, og som man har anfægtet fra Kristelig Arbejdsløshedskasses side, og man har i konsekvens af denne anfægtelse anlagt sag ved østre landsret for at få den omstødt og fået medhold ved domstolen i, at der ikke er tilstrækkelig hjemmel i loven for den administration, der hidtil er udøvet.

Jeg har selvfølgelig på den baggrund overvejet, om vi skulle anke sagen, men efter at have gennemlæst dommen og efter at have konsulteret statens advokat, kammeradvokaten, har jeg besluttet mig til ikke at anke sagen. Vi har ingen udsigt til at vinde sagen ved højesteret, og vi skal ikke trætte retsma-skineriet, og derfor vil vi ikke anke sagen. Det vil sige, at svaret på hr. Ivar Hansens spørgsmål er bekræftende.

Ivar Hansen (V):

Jeg har jo ikke interesseret mig for fortiden i denne sag, men selvfølgelig hører lidt drilleri vel også hjemme i denne forbindelse.

[Ivar Hansen]

Jeg har undret mig over, at ministeren i sin embedsperiode ikke har fundet anledning til at ændre denne praksis, men det har ministeren altså ikke gjort. Nu er der faldet en dom, som giver anledning til at gøre det, og jeg takker for ministerens klare svar.

Jeg må måske tage anledning til at stille et lille tillægsspørgsmål i den forbindelse, idet der stadig væk eksisterer den vildfarelse rundt omkring i landet, at man ikke kan være medlem af en arbejdsløshedskasse uden også at skulle være medlem af en fagforening. Når ministeren nu alligevel skal optage kontakt med arbejdsløshedskasserne i forbindelse med en ændret administration på dette område, så vil jeg gerne spørge, om ministeren vil tage anledning til at indskærpe endnu en gang, at det ikke er nødvendigt at være medlem af en fagforening for at være medlem af en arbejdsløshedskasse.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Ja, det er jo et helt andet spørgsmål, hr. Ivar Hansen her stiller. Det er til gengæld også en gammel kending, idet jeg tror, jeg i min tid som arbejdsminister har svaret på det spørgsmål et sted mellem 10 og 20 gange, og jeg vil da gerne gentage, hvad jeg har sagt ved tidligere lejligheder.

Hr. Ivar Hansens opfattelse af lovgivningen er fuldstændig korrekt. For at oppebære dagpenge er en af betingelserne, at man er medlem af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, og der er i lovgivningen intet krav om, at man samtidig skal være medlem af den faglige organisation, som i de fleste tilfælde administrerer arbejdsløsheds-kassen. Det vil jeg da gerne slå fast endnu en gang, men det har vi selvfølgelig indskærpet over for både arbejdsdirektoratet og over for Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke, og jeg tror ikke, der er nogen som helst tvivl i nogens sind om, hvordan det forholder sig på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 9

6) Til arbejdsministeren af:

Kurt Hansen (VS):

»Vil ministeren øjeblikkelig tilbagekalde det ulovlige cirkulære, som arbejdsdirektoratet har udsendt den 9. marts i år, vedrørende arbejdsgivers pligt til at varsle afskedigelser

senest 30 dage, før de træder i kraft, når der er tale om afskedigelser i større omfang?«

Skriftlig begrundelse

Den konkrete årsag til ulovlighederne fra arbejdsdirektoratets side er, at en arbejdsgiver retter henvendelse til arbejdsmarkedsnævnet i Viborg og forespørger om, hvorvidt han skal varsle afskedigelser i større omfang efter arbejdsløshedslovens § 23 a.

Sagen er, at 18 typografer på virksomheden iværksætter en overenskomstmæssig strejke, og dette betyder, at 100 kartonnagearbejdere vil blive fyret på grund af arbejdsmangel.

Arbejdsløshedslovens § 23 a er helt klar på dette punkt. Der skal varsles 30 dage forud for, at afskedigelserne kan træde i kraft, når der er tale om, at en overenskomstmæssig konflikt iværksættes af andre grupper på arbejdspladsen.

Efter at undtagelsesbestemmelserne for varslingerne er klargjort i § 23 a, fremgår det af § 23 a, stk. 5: »Reglerne i dette kapitel vedrører ikke de arbejdsretlige regler om de lovlige følger af kollektive arbejdskonflikter«. I bemærkningerne til lovforslaget (frem-sat den 6. oktober 1976) skæres det ud i pap. Her står: »Ved forslagets stk. 5 har det været hensigten at tilvejebringe klarhed over, at reglerne i dette kapitel ikke har nogen sammenhæng med de særlige arbejdsretlige regler om arbejdsophør, der er en lovlig følge af kollektive arbejdskonflikter (lock-outer m.v.). Derimod vil ulovlige kollektive kampskridt, f. eks. i tilfælde af, at en arbejdsgiver – der ønsker at indskrænke eller nedlægge sin virksomhed – vælger at iværksætte en ulovlig arbejdsstandsning for derved at omgå lovforslagets bestemmelser, være omfattet af loven«.

Overenskomstmæssige aktioner ophæver altså ikke arbejdsgivernes pligt til at varsle afskedigelser i større omfang og til at betale de ansatte, der afskediges, løn i mindst 30 dage.

Af en skrivelse fra arbejdsdirektoratet til arbejdsministeriet dateret den 18. februar 1981 fremgår det da også, at dette var arbejdsdirektoratets opfattelse på dette tidspunkt. Heri står der bl. a.: »Af de nævnte årsager er direktoratet af den opfattelse, at der skal varsles i det konkrete tilfælde«.

[Kurt Hansen]

I et svar til arbejdsdirektoratet fra arbejdsministeriet, dateret den 26. februar 1981, fremgår det endvidere, at arbejdsministeriet på dette tidspunkt var enig med direktoratet. I brevet, der er underskrevet af Per Kirstein, står der bl. a.: »Arbejdsministeriet må herefter med arbejdsdirektoratet være enig i, at det i en situation, som beskrevet i arbejdsdirektoratets foranstående skrivelse af 18. februar 1981, må påhvile en arbejdsgiver at varsle i overensstemmelse med reglerne i arbejdsløshedslovens kapitel 5 a.«

På baggrund af denne enighed udsendte arbejdsdirektoratet et cirkulære til arbejdsmarkedsnævnene dateret den 2. marts 1981. Heraf fremgår det: »Afskedigelser, der er begrundet i arbejdsmangel, falder således efter direktoratets opfattelse uden for undtagelsesbestemmelsen, og dette gælder, uanset om arbejdsmangelen skyldes arbejdsstandsning hos andre end de af afskedigelserne omfattede ansatte eller andre forhold, f. eks. materiale-mangel eller lignende.«

Men herefter er der åbenbart sket fornyede overvejelser, tilsyneladende på baggrund af indgreb fra arbejdsministeriet, om fortolkningen af arbejdsløshedslovens § 23 a, stk. 5. Den 9. marts 1981 udsender arbejdsdirektoratet nemlig et kontracirkulære, der ugyldiggør cirkulæret fra den 2. marts 1981. Det hedder herefter bl. a. i den fornyede skrivelse af 9. marts 1981 til arbejdsmarkedsnævnene: »Efter den ovenfor nævnte drøftelse med ministeriet skal direktoratet hertil udtale følgende: »Afskedigelser, der er begrundet i arbejdsmangel, der skyldes arbejdsstandsning hos andre end de af afskedigelserne omfattede ansatte, falder inden for undtagelsesbestemmelsen. Der skal derfor i den ovennævnte situation ikke varsles.««

Må vi bede om en forklaring på fremkomsten af det ulovlige cirkulære af 9. marts 1981, og vil arbejdsministeren omgående trække dette cirkulære tilbage samt sikre, at alle, der er blevet ramt af arbejdsdirektoratets ulovligheder, får retmæssig erstatning?

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hr. Kurt Hansens spørgsmål går ud på, om jeg er villig til at tilbagekalde en rundskrivelse til arbejdsmarkedsnævnene vedrørende spørgsmålet om arbejdsgivernes pligt til at varsle afskedigelser i større omfang.

Efter bestemmelsen vedrører varslingsreglerne ikke de arbejdsretlige regler om de lovlige følger af kollektive arbejdsconflikter. Bemærkningerne tilføjer alene det helt selvfølgelig, at en arbejdsgiver ikke skal kunne omgå lovens bestemmelser ved at iværksætte en ulovlig arbejdsstandsning. Sådant som bestemmelsen er formuleret, må dens nærmere indhold naturligvis fastlægges ved en fortolkning.

Et hovedsigte med varslingsreglerne er at give arbejdsformidlingen mulighed for på et tidligt stadium at søge løsninger på de problemer, som afskedigelser rejser. Hvor der er tale om arbejdsconflikter, er det normalt – og jeg håber ikke, at hr. Kurt Hansen med sit spørgsmål ønsker at ændre denne praksis – at medarbejderne vender tilbage til deres arbejdspladser, når konflikten ophører, og med det nævnte hovedsigte for øje er det derfor ikke altid rimeligt begrundet at gå frem efter den almindelige varslingsprocedure.

Det er sådanne synspunkter, der efter indgående drøftelser mellem ministeriet og direktoratet har resulteret i den fortolkning af § 23 a, stk. 5, som er kommet til udtryk i den af hr. Kurt Hansen kritiserede rundskrivelse fra direktoratet.

Jeg vil i øvrigt gerne oplyse, at der af landsarbejdsnævnet er nedsat et hurtigtarbejdende udvalg, som har fået til opgave at foretage en kritisk gennemgang af varslingsreglerne, herunder om samspillet mellem lovbestemmelser og arbejdsretlige regler.

Kurt Hansen (VS):

Jeg kan godt forstå, at arbejdsministeren har brug for et hurtigtarbejdende udvalg til at se på denne sag, det behøver den bestemt også.

Det, det handler om, er, at en arbejdsgiver forespørger, om der skal varsles afskedigelser i større omfang, såfremt 18 typografer i hans virksomhed iværksætter en helt lovlig strejke, hvilket vil medføre, at 100 kartonnagearbejdere vil blive afskediget på grund af manglende arbejde. Det står der intet om i lovens undtagelsesbestemmelser.

Vi oplever også, at arbejdsdirektoratet klart tilkendegiver over for arbejdsmarkedsnævnet i Viborg, at der skal varsles. Ministeriet er enig i, der skal varsles. En uge efter,

[Kurt Hansen]

at disse to instanser er blevet enige, udsender arbejdsdirektoratet en rundskrivelse til alle arbejdsmarkedsnævn, hvor der står, at der skal varsles. Men pludselig må der være nogle høje herrer med stor indflydelse, enten i ministeriet eller i direktoratet, der har fået omgjort denne enighed og det cirkulære, der er udsendt til arbejdsmarkedsnævnene. Hvem har kompetence til at foretage en sådan ulovlig handling?

Der er intet i loven, der overhovedet kan hjemle den mindste tvivl om, at der skal varsles i dette tilfælde, og at arbejdsgiveren skal betale de 100 kartonnagearbejdere deres løn i mindst 30 dage. Jeg vil gerne bede arbejdsministeren om klart at tilkendegive, i hvilket stykke i arbejdsløshedslovens § 23 han kan finde bare gnist af antydning af en lovhjemmel til det kontracirkulære, der blev udsendt til det første cirkulære, som sagde, at der skal varsles.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Nu skal man jo være varsom med at blive kvalt i love og paragraffer.

Det, det her drejer sig om, er spørgsmålet om hjemsendelse på grund af arbejdsmangel i kølvandet af en konflikt. Hr. Kurt Hansen har, så vidt jeg kunne forstå det, erkendt – for han modsagde ikke i sit opfølgende spørgsmål den antagelse, jeg gjorde gældende – at der ikke er tale om en afskedigelse i normal forstand. Det var der eksempelvis heller ikke tale om i foråret i forbindelse med den grafiske konflikt.

Konsekvensen af hr. Kurt Hansens meget spidsfindige, meget raffinerede juridiske fortolkning af bestemmelserne, som jeg i øvrigt ikke deler, ville være, at de pågældende mennesker skulle afskediges fra deres arbejdspladser og altså ikke have den naturlige ret til at vende tilbage til deres arbejdspladser. Jeg ville personlig være meget, meget nervøs, hvis man skabte præcedens for, at folk, der midlertidigt hjemsendes på grund af arbejdsmangel i forbindelse med en arbejdskonflikt, skal miste det tilhørsforhold til deres arbejdsplads, som ligger i den hidtidige fortolkning af arbejdsretten og bestemmelserne om varsling.

Jeg skal i øvrigt love folketingets arbejdsmarkedsudvalg, at så snart vi er færdige med

denne overvejelse i udvalget under landsarbejdsnævnet, vil vi orientere udvalget herom.

Kurt Hansen (VS):

Nej, der er bestemt ikke tale om, at jeg anlægger nogen raffineret juridisk fortolkning af tingene.

Jeg er helt enig i det, arbejdsdirektoratet fastslår i et brev til arbejdsministeriet af 18. februar 1981, hvor de bl.a. siger, at der ikke er garanti for, at alle disse 100 kartonnagearbejdere kan komme tilbage, og »... af nævnte årsag er direktoratet af den opfattelse, at der skal varsles i det konkrete tilfælde«. Dette bekræfter arbejdsministeriet, og det er enigt i, at det i den situation, som er beskrevet i arbejdsdirektoratets skrivelse af 18. februar 1981, må påhvile en arbejdsgiver at varsle i overensstemmelse med arbejdsløshedslovens kapitel 5 a. Det er helt klart, der er ingen tvivl, og denne helt klare fortolkning både i ministeriet og i direktoratet fører til det omtalte cirkulære, som siger, at der skal varsles.

Jeg vil gerne spørge helt konkret: hvilken indflydelse har arbejdsdirektør Kaj Westergård haft på det kontracirkulære, som siger, at der ikke skal varsles, så arbejdsgiveren bliver sparet for løn i 30 dage til 100 kartonnagearbejdere? Jeg vil også gerne spørge: hvilken indflydelse har departementschef i arbejdsministeriet Jens Wandall haft på dette kontracirkulære?

Jeg vil gerne bede om aktindsigt i denne sag, hr. arbejdsminister. Er det sådan, at vi kan få tilstillet enhver skrivelse, enhver korrespondance, der har været i denne sag, så der kan blive skabt klarhed over de juridiske fiksfakserier, der er foregået mellem direktoratet og ministeriet for at spare arbejdsgiveren for den lønudbetaling, han ellers ville være nødsaget til at foretage, nemlig løn i 30 dage til 100 kartonnagearbejdere? Jeg kan godt antydningvis nævne over for arbejdsministeren, at jeg ved, at de to omtalte personer har haft en finger med i spillet i forhold til kontracirkulæret.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Nu er der vel egentlig ikke noget overraskende i, at lederen af en institution vil have fingeren med i spillet, når det gælder udsendelse af skrivelser fra hans egen styrelse. Der

[Arbejdsministeren]

er vel ikke tale om juridiske fiksfakserier i den forbindelse.

Jeg vil i øvrigt gøre hr. Kurt Hansen opmærksom på, at man ikke behøver at benytte folketingets spørgetid – selv ikke under de nye regler – for at sikre det, som er enhver borgers ret, nemlig aktindsigt i forbindelse med behandling af en sag.

Kurt Hansen (VS):

Jeg takker og tager det som et udtryk for, at arbejdsministeren vil tilstille enten mig personlig eller arbejdsmarkedsudvalget al den korrespondance, der har været i den sag. Det, jeg refererede til omkring de to personer, omhandler ikke bare officielle cirkulærer. Jeg taler også om en anden form for korrespondance.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 12

7) Til *justitsministeren* af:

Knud Lind (FP):

»Vil ministeren redegøre for, hvilke overvejelser man har gjort sig i forbindelse med henvendelsen fra Vesttyskland om frigivelse af den spiondømte østtysker Jörg Meyer, og er det i overensstemmelse med den almindelige retsbevidsthed at løslade en strafafsoner på så tidligt et tidspunkt?«

Skriftlig begrundelse

Den østtyske spion Jörg Meyer blev i 1979 idømt 6 års fængsel for spionage mod Danmark. Det virker nedbrydende for retsbevidstheden, hvis man løslader en spion efter så kort tids strafafsoning.

Knud Lind (FP):

Der har i den sidste tid i pressen været skrevet en hel del om en henvendelse til den danske regering fra Vesttyskland om en udveksling af spioner imellem Øst- og Vesttyskland. I denne forbindelse har man nævnt den i Danmark spiondømte østtyske statsborger Jörg Meyer, der her i landet er idømt en fængselsstraf på 6 år for spionage.

Det vil derfor være rimeligt, om folketinget og befolkningen klart fik regeringens stillingtagen, set i relation til den almindelige

retsbevidsthed. Det er således, at danske statsborgere bliver løsladt efter at have udstået $\frac{2}{3}$ af straffen. Den pågældende har kun udstået $\frac{1}{3}$ af straffen. Det vil også være rart at se det i perspektivet, hvilke østtyske modydelser Danmark kan forvente i bytte. Jeg tænker her på de tanker, der har været fremme fra Sakharovkomiteen m.v.

Til slut vil jeg gerne spørge ministeren: er Danmark personligt repræsenteret i forhandlingerne om udvekslingen?

Justitsministeren (Ole Espersen):

Hr. Knud Lind spørger, om det ville stride mod den almindelige retsbevidsthed, hvis man foretog en løsladelse i den situation, som hr. Knud Lind nævner.

Jeg kan om sagen sige, at vi først for ganske få dage siden har fået en henvendelse om en sådan løsladelse – det kan jeg altså bekræfte at vi har fået – og af den grund er det meget lidt, jeg kan sige om sagen i dag.

Det er klart, at når vi til sin tid skal tage stilling til henvendelsen, vil også dette vel noget uhåndterlige begreb, der hedder retsfølelsen, naturligvis indgå i overvejelserne sammen med de andre elementer, der bør indgå i en sådan overvejelse.

Vi er ikke personligt eller på anden måde repræsenteret i de forhandlinger, der, har jeg forstået, igennem længere tid har foregået vedrørende udvekslingen.

Jeg har også forstået – men det har jeg kun fra pressen – at det ikke alene drejer sig om en spionudveksling, men om en udveksling af en lang række personer, som sidder frihedsberøvede, uden at der har været tale om spionagesigtelser.

Knud Lind (FP):

Det var jo ikke meget, ministeren kunne oplyse. Jeg vil derfor spørge ministeren, om ministeren, når ministerens og regeringens overvejelser er tilendebragt, vil give en klar redegørelse til offentligheden for, hvilke resultater man er nået frem til. For i spørgsmålet om udveksling af spioner mener jeg – det vil jeg gerne spørge ministeren om jeg har ret i – vi bevæger os ind i et område, hvor den lovgivende magt udmøntet ved ministeren ligesom griber ind i den dømmende magts beføjelse.

Formanden:

Jeg må for en ordens skyld gøre opmærksom på, at man kan sige meget godt om regeringen, men ikke, at den har den lovgivende magt. Det være blot sagt i en parentes.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Vi har haft benådninger her i landet, jeg tror godt, jeg kan sige i flere hundrede år, og det vil sige, der er en helt fast tradition her i landet for, at i ganske særlige tilfælde kan humane eller andre grunde tilsige, at der på et tidspunkt benådes, selv om hele straffen ikke er udstået. Det siger jeg helt generelt til oplysning i anledning af hr. Knud Linds spørgsmål om indgriben på den dømmende magts område.

Til sin tid, når afgørelsen er truffet, er jeg naturligvis villig til at orientere offentligheden eller retsudvalget om de overvejelser, der har været, før afgørelsen blev truffet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 5

8) Til udenrigsministeren af:

Steenholdt (Grøn.):

»Kan ministeren bekræfte eller afkræfte det grønlandske EF-parlamentsmedlems antagelse i den grønlandske radioavis den 27. september af, at de danske myndigheder allerede er i gang med indledende forhandlinger om Grønlands muligheder for associeringsordning i tilfælde af udmeldelse?«

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg vil gerne svare, at regeringen ikke fører forhandlinger om Grønlands forhold til EF efter en eventuel udmeldelse. Der føres således heller ikke forhandlinger om Grønlands muligheder for at opnå en form for associeringsstatus i forhold til EF.

Den faste repræsentant ved EF, ambassadør Gunnar Riberholdt, har i forsommeren informeret sine kolleger om landstingets beslutning om, at der i Grønland skal afholdes en vejledende folkeafstemning om Grønlands eventuelle udmeldelse af EF. Det var en orientering, der blev givet den 21. maj 1981. Ambassadøren har desuden i september månede i år informeret sine kolleger om den pressemeddelelse, som udsendtes efter hoved-

bestyrelsesmødet i siumut den 21. august 1981. Det fremgår som bekendt af denne pressemeddelelse, at siumut i tilfælde af Grønlands udtræden af EF vil anbefale, at Grønland søger at opnå en associeringsordning med EF efter den model, som gælder for de engelske, franske og hollandske oversoiske lande og territorier – det, man i tekni sproget kalder for OLT-ordningen. Denne orientering fandt sted den 10. september.

Der er altså ikke indledt – og der kan heller ikke indledes – forhandlinger om Grønlands eventuelle alternative tilknytning til EF, før den grønlandske beslutning vedrørende forholdet til EF er truffet. Det er derfor heller ikke muligt at vide, hvilke vilkår Grønland i givet fald kan opnå.

Jeg vil føje til, at det vil være forkert at tro, at der ikke under sådanne forhandlinger vil vise sig modstående interesser, især på fiskeriområdet, som kan skabe vanskeligheder.

Steenholdt (Grøn.):

I disse tider, hvor alle kræfter sættes ind både fra Folkebevægelsen mod EF her i Danmark og fra deres medløbere i Grønland, er man nødt til at sørge for, at debatten og argumenterne forud for folkeafstemningen om Grønlands forhold til EF får et rigtigt grundlag. Det må også være i EF-modstandernes interesse, at folkeafstemningen foregår på det rigtige grundlag.

Jeg er tilfreds med udenrigsministerens svar. Med det som grundlag må vi sørge for resten under debatten i selve Grønland.

Det er for tidligt – og for resten uansvarligt – at fortælle den grønlandske befolkning, at man bare kan melde sig ud af EF nu, og at associeringsordningen som erstatning for det nuværende medlemskab er så sikker som amen i kirken. Vi må uafbrudt gentage – for de døve øren – at man ikke kan foretage sig noget, før man har set folkeafstemningens resultat.

I øvrigt må man allerede nu være klar over, at det er meget bedre at sidde ved forhandlingsbordet som medlem af Fællesskabet i stedet for at melde sig ud og prøve på at komme ind igen på en eller anden måde og tigge om at blive modtaget ved forhandlingsbordet igen.

Ib Christensen (DR):

Jeg har et par uddybende spørgsmål i tilknytning til det emne, der her er rejst. I den åbningstale, som statsministeren holdt i går, siger man, at Danmark ikke vil være i stand til at yde kompensation for EF-tilskudsmulighed, som måtte falde bort, såfremt Grønlands status i forhold til EF ændres. I den anledning og supplerende til det, der allerede er sagt her fra talerstolen nu, vil jeg gerne spørge, om regeringen virkelig finder, at det er udtryk for rigsfællesskab og solidaritet, at man kommer med sådan en udtalelse, som jo er en indblanding, og som kan påvirke beslutningsprocessen i Grønland?

Jeg siger ikke, at regeringen skulle have lovet grønlænderne, at de bliver holdt skadeløse, hvis de beslutter sig til at træde ud af EF; det er ikke det, jeg angler efter. Jeg synes, regeringen skulle have tiet med det her.

Endelig vil jeg spørge, om den daværende regering, dengang Færøerne tog stilling, på samme måde blandede sig.

Steen Folke (VS):

Jeg skal ikke blande mig i, hvorvidt det er en god idé for Grønland at blive associeret EF, som hjemmestyret nu går ind for. Personlig er jeg ikke sikker på, at det er det bedste, men det er klart, at det må være hjemmestyrets egen sag at finde ud af, hvad man mener er den rigtige ordning for Grønland.

Til gengæld synes jeg, det er overordentlig beklageligt, at den sag allerede har udviklet sig på den måde, den har. Den danske regering siger, at den bestemt ikke vil føre forhandlinger om det, men den vesttyske regering har jo ikke ligefrem holdt sig tilbage i sagen, men er tværtimod kommet med meget bombastiske udtalelser om, at en sådan ordning overhovedet ikke kunne komme på tale.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, om han synes, det er passende, at den vesttyske regering på dette tidspunkt er kommet med disse meget bombastiske udtalelser og på den måde har blandet sig særdeles håndfast i den debat, der skal være i Grønland op til folkeafstemningen næste forår.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg må – jeg var lige ved at sige her ved starten af det nye folketingsår: atter en gang

– sige til hr. Steen Folke, at hans spørgsmål hviler på en forkert antagelse. Den vesttyske regering har ikke udtalt sig. Det, der er tale om, er, at en medarbejder ved Danmarks Radio ifølge kilder har vidererefereret en holdning fra vesttyske regeringscirkler. Men den vesttyske regering har ikke udtalt sig. Jeg håber, det er et tilstrækkeligt tydeligt svar til hr. Steen Folke.

Derefter vil jeg sige til hr. Ib Christensen, at man med rette kunne bebrejde den danske regering, hvis den fortav den, synes jeg, meget logiske betragtning, at man naturligvis ikke pr. automatik kan kompensere den ikke ubetydelige økonomiske forskel, der vil være, afhængig af om man er medlem af EF eller man står udenfor. Det ville være forkert, hvis regeringen antydede, at man uden konsekvenser bare kan bestemme, om man vil være medlem af EF eller ej.

Jeg vil godt understrege, for at der ikke skal være nogen misforståelser, at i de forhandlinger, der har været imellem regeringen og det grønlandske hjemmestyre, har statsministeren understreget: vi respekterer den afgørelse, I træffer deroppe. Grønlandsministeren har udtrykt det samme for ikke mange dage siden i Nuuk. Men det er da klart, at det er en forpligtelse for os at sige, at der er en pris at betale. Man får i dag tilskud fra regionalfond, hvortil kommer de indirekte tilskud, som følger EF-medlemskabet. De falder bort, det er klart, det er en del af prisen.

Det ville også være forkert af mig at antyde over for hr. Jonathan Motzfeldt, som jeg havde møde med i går, at der ikke vil være vanskeligheder i de kommende forhandlinger. Det har vi sagt, det er vores forpligtelse. Vores forpligtelse er også at sige: vi vil hjælpe jer alt det, vi kan, hvis I beslutter jer til at melde jer ud, når det drejer sig om at få den bedst tænkelige ordning med EF, ikke mindst på fiskeriområdet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 1

9) Til *energiministeren* af:

Ivar Hansen (V):

»Hvornår og under hvilke betingelser påregner regeringen at være parat til at tage

[Ivar Hansen]

beslutning om indførelse af kernekraft i Danmark?»

Skriftlig begrundelse

Efter at Elkraft og Elsam med tilfredsstillende resultat har gennemført og afsluttet undersøgelser vedrørende deponering af højradioaktivt affald i danske salthorste, er der skabt den forventning, at når myndighedsbehandlingen af rapporten på tilfredsstillende måde er afsluttet, har regeringen det beslutningsgrundlag, man finder nødvendigt for en stillingtagen til kernekraft i Danmark.

Af en artikel i Berlingske Tidende den 30. august 1981 fremgår det, at atomkraft nu er så billig en elektricitetskilde, at seks anlæg i løbet af 30 år alene kan tjene den danske udlandsgæld hjem. Artiklen bygger på en redegørelse herom fra Elsam, hvori det endvidere oplyses, at en kilowatttime produceret ved hjælp af atomkraft kan fremstilles for 14,9 øre indbefattet brændsel, kapitalomkostninger og drift, medens de tilsvarende priser for olie- og kulfremstillet el er 37,9 og 21,9 øre.

Da det således er indlysende, at kernekraft er en så billig og – især i forhold til kul – miljøvenlig energiform, at det danske samfund ikke har råd til flere beslutningsudskydelser end højst nødvendig, er det vigtigt at få oplyst, om der er andre problemkredse end dem, der er belyst i Elsam-Elkraft-rapporten, som regeringen ønsker undersøgt, før den vil tage stilling. Såfremt dette er tilfældet, ønskes det oplyst hvilke, samt om arbejdet hermed er i gang.

Ivar Hansen (V):

Jeg skal for en ordens skyld sige til ministeren, at jeg ikke har været opmærksom på, at der er stillet et lignende spørgsmål igennem energiudvalget om det samme emne i skriftlig form, som der nu er kommet svar på fra ministerens side. Det er imidlertid et svar, som alligevel ikke indeholder det, jeg gerne vil have oplyst med dette spørgsmål.

Jeg har primært stillet spørgsmålet til ministeren, fordi rapporten fra Elsam om deponering af affald kom i forsommeren, og der har bredt sig den opfattelse, at når vurderingen heraf er afsluttet, har vi et beslutningsgrundlag – sammen med den undersøgelse af

reaktorsikkerheden, som det fremgår af det skriftlige svar at ministeren har sat i gang.

Jeg har givet nogle oplysninger i min begrundelse for spørgsmålet, oplysninger, der fortæller en hel del om fordelene ved kernekraft prismæssigt, miljømæssigt, med hensyn til sikkerhed osv. Jeg går ud fra, at det er oplysninger, ministeren ikke vil bestride.

Det er vigtigt, at der ikke spildes tid nu. Derfor er det primære i mit spørgsmål: kan vi nu være sikre på, at undersøgelsen af de problemkredse vedrørende kernekraft, som regeringen ønsker klarlagt, er sat i gang, således at vi ikke kommer ud for på et tidspunkt i 1982, at regeringen – om den også måtte sidde til den tid; det håber jeg ikke, det er en anden sag – kommer og siger: ja men nu er der et nyt sæt problemer, vi ønsker undersøgt, før vi vil tage stilling?

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg vil understrege, at regeringens holdning til anvendelsen af kernekraft her i landet er uændret. Vi mener fortsat, at de udsigter, der er på forsyningsområdet i de kommende årtier, gør det nødvendigt, at vi benytter alle energikilder, herunder også kernekraft, der kan give et væsentligt bidrag til vores forsyning, forudsat at det kan finde sted på en måde, der tager de fornødne hensyn til befolkningssikkerheden og til beskyttelsen af miljøet. Det er jo baggrunden for de betingelser, der fra regeringens side er blevet sat op.

Miljø- og sikkerhedsmyndighederne har påbegyndt en vurdering af elværkernes undersøgelsesarbejde vedrørende muligheden for at deponere højradioaktivt affald i salthorste i den danske undergrund, og resultatet af den vurdering forventes at foreligge første halvår 1982. Miljø- og sikkerhedsmyndighederne undersøger tillige sikkerheden ved anvendelsen, altså driften, og denne undersøgelse forventer man vil have et resultat i sidste kvartal af 1982. Der er ikke noget nyt i disse oplysninger.

Med hensyn til de økonomiske aspekter ved anvendelsen af kernekraft, herunder spørgsmålet om produktionsomkostninger pr. kWh, sammenlignet med forskellige andre måder at lave strøm på, undersøges i kraftværksøkonomiske analyser, der vil indgå som et bilag til EP 81, der kommer her hen

[Energiministeren]

på efteråret. Derfor vil jeg ikke på dette tidspunkt give oplysninger om energiministeriets syn på kWh-prisen for el, produceret ved kernekraft. Der har været mange forskellige tal fremme. Jeg finder det ikke rigtigt at kommentere dem.

Jeg vil føje til, at spørgsmålet om den tidsmæssige indfasning af kernekraft i dansk elforsyning i tilfælde af en positiv beslutning jo under alle omstændigheder skal vurderes i lyset af, hvornår vi har brug for den strøm. Det er noget, vi må tage hensyn til på den baggrund. Derfor forstår jeg ikke helt bemærkningen om, at det er vigtigt, at der ikke spildes tid. Det gør der ikke.

Ivar Hansen (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, et svar, som jeg har måttet forstå som en bekræftelse af det, ministeren tidligere har sagt, at vurderingen af undersøgelsesmateriale fra Elsam er i gang i miljøministerens regie, i miljøstyrelsen, der er sat et arbejde i gang med vurdering af reaktorsikkerhed, og det er de to problemkredse, der er tale om. At man altså ikke, når disse undersøgelser er afsluttet, kommer med ønsker om, at der tages nye områder op af betydning for driften af kernekraftværker, som man ønsker undersøgt før en stillingtagen her i folketinget lovgivningsmæssigt. Sådan har jeg tilladt mig at forstå svaret – også tilføjelsen om, at der altså ikke spildes tid.

Da miljøministeren også er til stede, og da vurderingen af det materiale, som er kommet indtil nu, og som vil komme, finder sted primært i de to ministerier, tillader jeg mig at gå ud fra som en selvfølge, at der er den fornødne koordinering imellem de to ministerier, således at man heller ikke risikerer, hvad det angår, at den ene hånd ikke ved, hvad den anden gør. Altså således at vi ikke spilder tid i den fase, vi nu er i.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg vil gerne bekræfte, at der ikke foreligger nogen tanker om at føje nye spørgsmål til, men for ikke at blive hængt op på noget pindehuggeri her, synes jeg nok, det vil være rigtigt at understrege, at spørgsmålet om placeringsforholdene indgår som et led i driftsikkerhedsundersøgelsen.

Vedrørende koordinering vil jeg sige, at hvis der er to, der koordinerer i dansk energipolitik, så er det energiministeren og miljøministeren.

Med hensyn til udtalelserne om, at det haster, vil jeg tvunget af hr. Ivar Hansens bemærkninger gentage, at vi jo ikke skal træffe beslutning, førend vi, havde jeg nær sagt, skal det. Hvis der er en tidsmæssig horisont, som gør det muligt for os at vurdere disse ting i ro og fred – og det er faktisk det, der er tilfældet – så mener jeg ikke, det er rigtigt, at vi fremtvinger en vurdering, førend det er nødvendigt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 8

10) Til *energiministeren* af:

Ervin Jensen (S):

»Finder ministeren, at det er rimeligt, at Naturgas Syd har engageret sig i Energifonden af 1981, og hvorledes er det muligt, når kommuner normalt ikke kan engagere sig direkte og indirekte i egentlig produktionsvirksomhed?«

Skriftlig begrundelse

I dagbladet Vestkysten oplyste Naturgas Syd den 15. juli, at man etablerede en energifond med det formål at støtte dansk energiforskning og dansk erhvervsliv i produktion af energiudstyr m.v.

18 dage senere meddeltes, at Naturgas Syd havde sikret Dancraft A/S' forbliven i Danmark, idet virksomheden efter direkte støtte fra Energifonden af 1981 ville etablere en ny produktion i Vejen, hvor Naturgas Syd i øvrigt har hjemsted og dets formand er borgmester.

Det er senere oplyst, at Naturgas Syd ikke direkte har økonomiske midler i fonden, men har den afgørende indflydelse i fondsbestyrelsen.

Efter min opfattelse overskrider Naturgas Syd med dette engagement de grænser for kommunal deltagelse i erhvervmæssige aktiviteter, som også må gælde for fælleskommunale selskaber som Naturgas Syd.

Der er med denne specielle konstruktion en nærliggende risiko for, at der skabes en

[Ervin Jensen]

gensidig afhængighed mellem fondens engagement og Naturgas Syds aktiviteter.

Energiministeren (Poul Nielson):

Spørgsmålet drejer sig om rimeligheden i, at Naturgas Syd har engageret sig i det, der hedder Energifonden af 1981. Da spørgsmål om kommunernes og kommunale fællesskabers opgaver ikke hører under min ressort, har jeg drøftet spørgsmålet med indenrigsministeren, under hvem det hører. Indenrigsministeren har oplyst, at da det i begrundelsen for spørgsmålet er anført, at Naturgas Syd I/S ikke er økonomisk engageret i Energifonden af 1981, men at der synes at være tale om, at ansatte eller bestyrelsesmedlemmer i Naturgas Syd også har sæde i Energifondens bestyrelse, er der intet, der tyder på, at ordningen skulle være i strid med de regler, der gælder for kommuners og fælleskommunale selskabers engagementer.

Måden, det nærmere foregår på, er noget, det først og fremmest tilkommer kommunerne, der er involveret i Naturgas Syd, at vurdere.

Ervin Jensen (S):

Jeg siger tak til energiministeren for svaret på mit spørgsmål. Jeg forstår, at man i energiministeriet og i indenrigsministeriet har været opmærksomme på problemerne med, at et naturgasselskab engagerer sig direkte eller indirekte med kommercielle interesser, og at man, for så vidt angår Naturgas Syds energifond, ikke finder engagementet betænkeligt. Jeg må på denne baggrund udtrykke håbet om, at der ikke bliver tale om nogen sammenblanding af private interesser og varetægtelse af nogle ganske specielle kommercielle eller kommunale interesser, som kan få en særlig placering på grund af formen for samarbejdet i Naturgas Syd.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 3

11) Til *undervisningsministeren* af:

Brixtofte (V):

»Vil regeringen begrænse det frivillige ungdoms- og idrætsarbejde ved at ophæve refusioner under fritidsloven, men bevare dem for ungdomsklubber o. lign.?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge dagspressens referater fra årsmødet i De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger overvejer regeringen at ændre fritidsloven, så de nuværende refusionsregler afløses af bloktilskud. Dog skal ungdomsklubber o. lign., der henregnes til det sociale område, bevare refusionsreglerne.

Det var hensigten i byrdereformen, der startede i forbindelse med kommunalreformen i 1970, gradvis at ophæve samtlige refusionsregler på det kommunale område og erstatte dem med bloktilskud. Regeringen har imidlertid stoppet udviklingen i kultur- og socialektoren, hvor refusionsregler stadig er bevaret. Hvis man ophæver refusionerne for ungdoms- og idrætsarbejde under fritidsloven, men bevarer dem for ungdomsklubber o. lign., vil det i praksis betyde en forvriddning og socialisering af dele af det frivillige ungdoms- og idrætsarbejde for børn og unge.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, at det er foranlediget af nogle avisreferater fra møder i en af vores frivillige organisationer.

Så vidt jeg kan se, må der bag denne historie ligge det forholdsvis beskedne faktum, at vi i ministeriet gennem nogen tid har overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at foreslå ændringer i fritidslovens kapitel 2. Det er det kapitel, som netop omhandler fritidsvirksomhed for børn og unge. Bestemmelserne i dette kapitel stammer jo i realiteten fra midten af 1960'erne – nogle af dem vel endda fra før den tid – og der er noget, som kunne tyde på, at tiden er løbet fra nogle af disse bestemmelser.

Som det også fremgår af den skriftlige del af åbningstalen, overvejer jeg at foretage en justering af bl. a. fritidsundervisningslovens lokalebestemmelser. Hvad disse overvejelser konkret vil resultere i, kan jeg ikke oplyse noget nærmere om just på indeværende tidspunkt, da overvejelserne ikke er afsluttet for indeværende. Men jeg vil gerne berolige spørgeren med, at jeg ikke har noget ønske om – sådan som det ligesom ligger i begrundelsen for spørgsmålet – at begrænse det frivillige ungdoms- og idrætsarbejde. Der gøres en indsats, som jeg i meget høj grad værd-

[Undervisningsministeren]

sætter, og som jeg fortsat vil være med til at skabe fornuftige og gode rammer omkring.

Brixtofte (V):

Jeg vil sige tak for besvarelsen. Vi må konstatere, at denne sag har skabt en del bestyrelse i idrætsforeningerne, fordi man havde den opfattelse, at det, der var hensigten med lovforslaget, var at ændre på refusionsreglerne, således at man bevarede refusionen for nogle aktiviteter, men indførte bloktilskud for andre. Jeg ønsker, at der skulle være bloktilskud for det hele, så der er en ligestilling mellem aktiviteterne, men så længe man bevarer refusionsordningerne, bør man have samme refusionsordninger for samme aktiviteter, uanset om de foregår i en idrætsforening eller i en ungdomsklub. Det kan f. eks. dreje sig om bordtennis eller andre aktiviteter.

Det glæder mig, at det fremgår af ministerens svar, at lovforslaget ikke er færdigbearbejdet, og at den nuværende minister og den tidligere formand for Dansk Ungdoms Fællesråd vil holde i hævd de principper, som Dansk Ungdoms Fællesråd har kæmpet for i mange år, nemlig at der skabes en ligestilling mellem det frivillige idrætsarbejde og de øvrige aktiviteter for børn og unge. Jeg håber, at det skal opfattes som et løfte om, at der fortsat vil være en sådan ligestilling. Så kan vi alle berolige idrætsforeningerne.

Robert Pedersen (S):

Vil ministeren ikke, da revisionen nu står på, med sin interesse for idræt sørge for, at den diskrimination, der i øjeblikket finder sted imellem interesseorganisationer og idrætsorganisationer, forsvinder?

Det har været en kendt sag, at man f. eks. inden for bordtennis har kunnet få ledertilskud, hvis man spillede bordtennis i en interesseklub, men ikke i en bordtennisklub. Ved at ligestille idrætsorganisationer med interesseorganisationer tror jeg ministeren vil gøre en god gerning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 15

12) Til *undervisningsministeren* af:

Tyroll (VS):

»Er det en almindelig anvendt praksis, at kommuner og amtskommuner ved oprettelsen af de med regeringen aftalte EFG-praktikpladser stiller krav om, at EFG-lærlingene skal have bopæl i kommunen eller amtet, og således afskærer praktikpladssøgende fra nabokommunerne fra at udfylde praktikpladser, som ellers ikke vil blive udnyttet, og er ministeren indstillet på at søge disse problemer løst?«

Skriftlig begrundelse

Meget overraskende lader der til visse steder at være problemer med at fylde de fremskaffede praktikpladser ud. F.eks. synes Københavns kommune at have problemer med at fylde samtlige HK-praktikpladser ud. Der synes jo ellers at være nok praktikpladssøgende inden for dette fag. Derfor er det ønskeligt at få belyst, hvad problemet skyldes, hvor udbredt det er, samt hvilke løsningsmuligheder der måtte være. Det kan ganske enkelt ikke være rigtigt, at praktikpladsmuligheder ikke kan blive brugt.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Det spørgsmål, som hr. Tyroll har stillet mig, har jeg forelagt for arbejdsdirektoratet, hvorfra man har oplyst, at man ikke er i besiddelse af præcise, landsdækkende oplysninger om dette problem. Arbejdsdirektoratet skønner imidlertid – på baggrund af nogle telefoniske henvendelser til nogle af vore arbejdsformidlingskontorer – at der nok eksisterer en tilbøjelighed til, at de kommunale myndigheder foretrækker at ansætte unge med bopæl inden for den pågældende kommune eller amtskommune, når der skal besættes ledige praktikpladser, men arbejdsdirektoratet skønner også, at det ikke betyder, at der i nævneværdigt omfang står ubesatte pladser som følge af, at man ikke har kunnet besætte dem med kommunens eller amtskommunens egne borgere. Der er nok i højere grad tale om et prioriteringsspørgsmål, når der skal vælges mellem flere ansøgere til en praktikplads.

Jeg er opmærksom på, at der eksisterer regionale forskelle med hensyn til praktikpladssituationen, og jeg er fremfor alt ganske enig i, at det vil være aldeles uacceptabelt, hvis ledige praktikpladser ikke bliver besat som følge af tilstedeværelse af kommune-

[Undervisningsministeren]

grænser o.lign. Jeg vil derfor være indstillet på at tage spørgsmålet op med de kommunale organisationer. Vi skal netop i den kommende tid have drøftelser med dem i forbindelse med praktikpladssituationen inden for den offentlige sektor, både på nuværende tidspunkt og i kommende år, og dér finder jeg det rimeligt, at man tager også dette spørgsmål op til drøftelse, til en afklaring, således at vi ikke risikerer at stå med ubesatte praktikpladser.

Tyroll (VS):

Jeg takker for svaret og for tilsagnet om, at der vil ske noget i dette spørgsmål, men jeg synes, det er beklageligt, at den situation har eksisteret et stykke tid, og at nogle mulige praktikpladser ikke er blevet udnyttet. Derfor vil jeg gerne spørge, om den aftale, som regeringen har indgået med arbejdsmarkedets parter og de kommunale myndigheder om tilvejebringelse af praktikpladser, ikke indebærer, at det er praktikpladser som sådanne, der skal oprettes. Det er altså ikke en aftale med de enkelte kommuner om, at de så vidt muligt skal beskæftige de praktikpladssøgende inden for deres kommune, men en aftale om, hvor mange praktikpladser de skal oprette ud fra den beskæftigelse, de har i deres område, og deres mulighed for at oprette praktikpladser. Disse hindringer, som man har opstillet fra nogle kommuners side med krav om, at man skal have bopæl inden for kommunen, bør altså ikke kunne komme ind i billedet. Der må være tale om nogle praktikpladser, som der er adgang til for alle.

Jeg kunne lige forestille mig, at man fra Dansk Arbejdsgiverforenings side eller fra enkelte arbejdsgiveres side begyndte at stille bestemte betingelser for, hvilke folk man ville ansætte i praktikpladserne på de forskellige virksomheder. Det ville blive en rar sag at få det til at fungere på arbejdsmarkedet.

Derfor undrer det mig meget, at der ikke bliver taget lidt mere hårdt fat på det, men at man bare vil snakke med kommunerne, når man nu alligevel skal mødes med dem. Jeg vil spørge, om ikke det er sådan, at de har en forpligtelse til at stille disse praktikpladser til rådighed, og så må de tage dem, der søger dem, og ikke kun dem, der bor i kommunen.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Det forholder sig således, at vi har indgået en aftale mellem det offentlige arbejdsmarked og regeringen om anskaffelse af et antal praktikpladser, og den kommunale og amtskommunale del af denne aftale er udmøntet fra Kommunernes Landsforenings og fra Amtsrådsforeningens side i nogle vejledende tal over for de enkelte kommuner. Der har ikke mig bekendt – men jeg har jo ikke deltaget personligt i alle drøftelserne – været drøftet spørgsmålet om at afgrænse det til kommunernes egne borgere, og jeg mener heller ikke, at vi kan acceptere en afgrænsning gående på, at det kun skal være kommunernes egne borgere – med det resultat til følge, at der kommer til at stå ubesatte praktikpladser.

Efter de oplysninger, der foreligger for mig, er problemet af lille størrelse i dag, men o.k., indrømmet, det bør slet ikke eksistere. Vi skal formentlig allerede i slutningen af denne måned have drøftelser med kommunerne, og dér vil jeg omgående tage spørgsmålet op med dem, både med henblik på den konkrete situation og med henblik på situationen og aftalerne for 1982.

Tyroll (VS):

Uden at være i besiddelse af konkrete oplysninger om antal vil jeg dog sige, at så vidt jeg har fået oplyst, er der nogle steder, hvor problemerne er særlig store, nemlig for Københavns kommunes vedkommende inden for HK-området, hvor det vist drejer sig om nogle hundrede praktikpladser, som ikke er udnyttet af den årsag, som vi drøfter her. Jeg synes derfor, problemet er af et vist omfang og altså er noget, som må påkalde sig stor opmærksomhed. Men jeg kan forstå, at der vil blive gjort en hel del ved det i den nærmeste fremtid, så jeg skal takke for svaret.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 11

13) Til *boligministeren* af:

Kalnæs (SF):

»Vil ministeren gøre noget konstruktivt for at få det generelle huslejeniveau på kollegierne ned på et rimeligt niveau i forhold til de studerendes indtægter?«

[Kalnæs]

Skriftlig begrundelse

Ministerens redegørelse om kollegieområdet har vakt en del røre – dels fordi den indeholder en total laden stå til over for det manglende nybyggeri, dels fordi huslejeniveauet er sat til 750 kr. pr. måned for et kollegieværelse.

Både kollegianernes rimelige protester og ungdomsboligrådets holdning til redegørelsen må vel have gjort indtryk på ministeren.

Kalnæs (SF):

Når jeg har stillet dette spørgsmål til boligministeren, hænger det sammen med, at boligministeren har udsendt en redegørelse, der dels ikke siger noget om, hvordan man får fremskaffet nogle flere ungdomsboliger, dels fastlægger, at huslejeniveauet på kollegierne nu skal sættes op til 750 kr. Den redegørelse er udsendt, uden at ministeren har rådspurgt sit rådgivende ungdomsboligråd, men efter at den er kommet, har rådet udtalt sig og været meget kritisk over for de ting, som boligministeren har skrevet i redegørelsen. Jeg vil gerne høre, om det kan påvirke ministerens holdning til de sager.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg er enig i, at de uddannelsessøgendes boligsituation og huslejesituation er kritisk. Det er først og fremmest varmeudgifterne, der er problemet på kollegierne, men det er et problem også for uddannelsessøgende uden for kollegierne. Der bor kun 12 pct. på kollegierne og 88 pct. uden for; derfor må det løses gennem en generel ændring af Statens Uddannelsesstøtte. Det siger jeg ikke, fordi jeg vil skubbe ansvaret fra mig, for som medlem af regeringen har jeg jo et ansvar for, at der sker noget også på dette felt. Det fremgår da også af åbningstalen, at der vil ske noget her.

Det andet problem – mangelen på bygning af nye kollegier, fordi vi bruger de eksisterende midler bl.a. til at isolere de eksisterende og nedbringe varmeudgifterne – er et problem, vi håber at kunne gøre noget ved, hvis vi får nye finansieringsformer for byggeriet og derved letter statsfinansieringen. Så mener jeg, at en af de ting, der må ske, er, at der må gang i byggeriet af ungdomsboliger.

Kalnæs (SF):

Jeg vil da gerne takke boligministeren for svaret, men jeg synes nok, der mangler noget i det. Der bliver henvist til de nye finansieringsregler, som skal kunne hjælpe på ungdomsboligbyggeriet, og der bliver henvist til ændringer i den almindelige uddannelsesstøtte. Men det er jo ikke noget, der kommer sådan lige med det samme, og vi har altså problemerne nu. Der er protesteret imod det huslejeniveau, som boligministeren har fastlagt, både fra ungdomsboligrådet og fra LLO og fra DSF, og der er jo masser af kollegianere, som har taget protesten op. Der er vel en massiv opbakning om protesten mod boligministeren, som der ikke har været i mange, mange år.

Det kan vel ikke undre boligministeren, for den ordning, man lavede i 1979, gik jo netop på, at nu skulle man holde fred og ro, og så skulle man have støtte til ungdomsboligerne, og så skulle det sikres, at huslejen ikke steg mere end 75 pct. af uddannelsesstøtten.

Nu drejer det sig om varmen, siger boligministeren, og den er ikke med i det. Det er rigtigt, at det samme gælder for alle mulige andre. Der står i åbningstalen, at man vil lave varmesikringsordning for pensionister. Når nu begrundelsen for, at det går så galt på ungdomsboligområdet, er, at det er varmeudgifterne, det er galt med, og når man i åbningstalen bebuder en varmesikringsordning, vil jeg spørge boligministeren: hvorfor tager man så ikke de uddannelsessøgende med ind i det? Deres økonomiske forhold er jo ikke bedre end pensionisternes, de er faktisk ringere end pensionisternes.

Boligministeren (Erling Olsen):

Logisk kunne man have gjort, som hr. Kalnæs siger, men en varmesikringsordning skal i givet fald først gælde fra 1983, og derfor var det nok rimeligt at søge forholdene ændret ved en generel ændring af uddannelsesstøtten for.

Wilhelm (VS):

Nu har ministeren for få dage siden for første gang benyttet sig af den såkaldte anti-bojkotlov over for Trillegårdskollegiet. Jeg vil godt benytte lejligheden til at stille ministeren et par konkrete spørgsmål i den anledning.

[Wilhelm]

For det første: hvilken beføjelse mener ministeren han har haft til at tilbageholde hele SU-støtten – i hvert fald i første omgang – altså meget mere, end kollegianerne selv efter ministerens opfattelse skyldte, med det resultat, at de simpelt hen stod uden penge?

Formanden:

Det falder uden for rammen af det spørgsmål, der er stillet af hr. Kalnæs. Hvis der er tillægsspørgsmål til det spørgsmål, så er det i orden.

Wilhelm (VS):

Det drejer sig faktisk om kollegiets situation.

Formanden:

Ja men det er ikke kollegesituationen, der er debat om, det er et spørgsmål stillet af hr. Kalnæs.

Wilhelm (VS):

Det er muligt, det andet spørgsmål, jeg havde, er tættere på rammen, hvis jeg må forsøge. Det går på, hvor beføjelsen egentlig har været i en situation, hvor kollegiets revisor så sent som den 2. juli har fremsat en rapport, der siger, at der er ikke nogen forpligtelser, der er misligholdt, og det vil der heller ikke blive, såfremt huslejeaktionen ikke får større omfang end hidtil. Ministerens beføjelser efter loven går udtrykkeligt på misligholdte forpligtelser, likviditetsvanskeligheder osv., som revisoren siger der ikke foreligger, og kollegianerne siger, at de på det foreliggende grundlag kan opstille et budget, der ikke nødvendiggør de huslejestigninger. Hvor er så ministerens beføjelser til den brug, han har gjort af antiboykotloven over for Trillegårdskollegiet?

Kalnæs (SF):

Jeg kan stadig væk anerkende ministerens gode hensigter med forbedring af uddannelsesstøtteordningen, og jeg mener bestemt også, at hvis man virkelig forbedrede den, så var det en bedre løsning end alle mulige andre lapperier, men jeg må igen gøre opmærksom på, at det jo ikke er noget, der sker nu, og vi har faktisk en massiv opbakning i kollegierne imod den husleje, som ministeren har fastlagt til 750 kr. Vil boligministeren så

bare sidde og vente, indtil der kommer en ny uddannelsesstøtteordning, og så lade der gå aktioner i gang på kollegierne? Og vil ministeren så bare rulle antiboykotloven ud mod samtlige kollegianere, der går i gang med boykot, fordi de simpelt ikke kan betale huslejen? Det er en ren lov og orden-politik, som man har set andre steder, og som ikke har ført til noget godt resultat. Jeg havde egentlig fornemmelsen af, da ministeren fik fat i det for nogle år siden, at ministeren erkendte, at det ikke var løsningen.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg mener, at det haster med at få lavet en ny finansieringsordning for boligbyggeriet, få de statsfinansielle besparelser, der muliggør løsninger af de andre problemer.

For så vidt angår Trillegårdskollegiet har mine juridiske rådgivere sagt til mig, at hjemmelen er til stede, men vi er i den heldige situation, at vi ikke behøver nogen lang, opslidende retssag, fordi vi har antiboykotloven oppe til revision nu. Der var nogle kollegier, der kunne smutte igennem et hul, og hvis der er flere huller i loven, kan vi jo stoppe dem ved samme lejlighed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 13

14) Til *miljøministeren* af:

Dyremose (KF):

»Mener ministeren, at han med det eksisterende lovgrundlag har mulighed for at ophæve reservationen af de områder, hvor atomkraftværker kan opføres, uden først at forelægge denne beslutning til godkendelse i folketinget?«

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet stilles på baggrund af udtalelser fra miljøministeren om, at han vil frigive de områder, der er reserveret til a-kraftværker, hvis miljøstyrelsen finder, at zonerne skal være så store, at der ikke kan findes egne arealer.

Det kan ikke være rigtigt, at miljøministeren enerådigt kan ophæve disse arealreservationer og dermed i realiteten umuliggøre kernekraft i Danmark. Såfremt ministeren me-

[Dyremose]

ner at have den tilstrækkelige hjemmel i loven, udbedes en nærmere specifikation af denne hjemmel.

Dyremose (KF):

Den socialdemokratiske regering har gennemført mange forskellige krumspring for at undgå at skulle tage stilling til at indføre kernekraft i Danmark. Årsagen til krumspringene er vel klar: man er bange for at blotlægge den store interne uenighed, der er i socialdemokratiet, hvor nogle er varme tilhængere, mens andre er kraftige modstandere af kernekraft.

Af alle de forskellige krumspring, vi har set, er det sidste det eleganteste, og det kan man selvfølgelig komplimentere miljøministeren for, hvis det altså er rigtigt, at miljøministeren mener med et enkelt slag uden at skulle forelægge det i folketinget at kunne beslutte, at vi ikke skal have kernekraft i Danmark, ved simpelt hen at udvide sikkerhedszonerne i en sådan grad, at diskussionen er overflødig. Jeg mener ikke, at det kan være rigtigt, og det er nok derfor heller ikke så elegant, men jeg vil gerne have klargjort, at det ikke er rigtigt, at ministeren enerådigt kan træffe denne beslutning.

Miljøministeren (Erik Holst):

De reservationer, der er foretaget til atomkraftværker her i Danmark, er blevet fastsat ved miljøministeriets cirkulære af 6. august 1980. Dette er en måde, hvorpå vi ifølge planlægningsloven kan sikre, at områderne i et vist omfang friholdes for bebyggelse.

De nuværende i alt 15 reservationer er udtryk for et ønske om at have et rimeligt antal valgmuligheder med en rimelig fordeling på landets kyster. De betragtninger, der blev lagt til grund, var nemlig grove og foreløbige sammenlignet med de undersøgelser, der skal foretages i henhold til atomanlægsloven ved en konkret ansøgning om tilladelse til placering af et atomkraftværk.

De sikkerhedsredegørelser, som man har besluttet skal være færdige engang i 1982, vil vedrøre de særlige forhold, der kan være omkring et atomkraftværk, herunder befolkningstæthedens betydning i relation til sikkerheden, og når de foreligger i 1982, vil jeg tage stilling til, om alle reservationerne, altså alle 15, skal opretholdes. Rent formelt kan

de enkelte reservationer ophæves på samme måde, som de blev fastsat, det vil sige ved et cirkulære. Folketingets miljø- og planlægningsudvalg vil naturligvis blive orienteret, hvis enkelte reservationer ophæves.

Hvis man på baggrund af miljøstyrelsens undersøgelse beslutter, at sikkerhedszonerne bør være så store, at alle arealreservationer må ophæves, vil jeg naturligvis søge folketingets tilslutning til en sådan disposition.

Dyremose (KF):

Jeg vil gerne takke miljøministeren for svaret. Jeg forstår det sådan, at hvis der er nogle få reservationer, der skal ophæves, mener ministeren at kunne gøre det, og han vil i så tilfælde orientere folketingets miljøudvalg. Jeg håber, at det ikke blot vil være en orientering, efter at det er sket, men en orientering, inden ministeren gennemfører det, således at der kan komme en eventuel politisk diskussion inden. Det håber jeg at ministeren vil bekræfte i dag.

Jeg forstod det også sådan, at hvis man vil fjerne eller overveje at fjerne alle reservationerne, så ville ministeren føle det som en naturlig pligt at forelægge en sådan beslutning til godkendelse i folketinget, inden han påtænker at gennemføre en sådan beslutning. Det vil altså sige, at ministeren har her givet sit ord for, at der ikke sker en beslutning uden om folketinget. Så langt, så godt. Det er jeg glad for.

Men jeg vil egentlig godt vide, om ministeren mener, at han i givet fald kunne træffe denne beslutning uden at forelægge den for folketinget, for så har vi måske et problem, vi skal have taget højde for. Ét er nemlig, hvad den nuværende miljøminister måtte sige at han vil gøre; et andet er, om det er den samme miljøminister på det tidspunkt, hvor redegørelsen foreligger. Det er ikke sikkert, at en fremtidig miljøminister vil føle sig forpligtet. Derfor vil jeg gerne have klargjort: mener ministeren, at han på det nuværende lovgrundlag vil kunne træffe denne beslutning uden at konsultere folketinget og gennemføre denne beslutning uden at konsultere folketinget?

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne som svar sige, at baggrunden for, at man valgte de enkelte pladser, har

[Miljøministeren]

været et stort arbejde, og når man kunne gøre det, reservere disse pladser, var det under henvisning til lov om lands- og regionplanlægning. Når pladserne blev reserveret i første omgang vest for Store Bælt og et par år senere øst for Store Bælt, skete det ved hjælp af et cirkulære. Samtidig orienterede jeg folketingets miljø- og planlægningsudvalg, og det vil jeg gøre på samme måde igen, hvis der er enkelte af de 15 pladser, der bliver tale om at udskyde, fordi de af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan anvendes.

Derimod vil jeg føle det både rimeligt og rigtigt at søge en tilslutning fra folketinget til en disposition, der udelukkede samtlige steder for senere anlæg af atomkraftanlæg, fordi man derved ville tage en beslutning, der rækker langt ud over det, der er lagt til grund for beslutningen her, nemlig lov om lands- og regionplanlægning.

Dyremose (KF):

Ministeren svarede ikke på det konkrete spørgsmål, om han i teorien kunne gøre det. Jeg har en fornemmelse af, at jeg skal forstå det derhen, at han egentlig mener, at han i teorien kunne træffe beslutningen uden at søge godkendelse i folketinget. Men jeg forstår dette som en bindende erklæring fra ministeren om, at hvis der kommer et oplæg til en så vidtrækkende beslutning, vil det ligge uden for en normal politisk anstændighed at træffe denne beslutning uden først at søge rygdækning og søge sikkerhed for, at der er et flertal i folketinget herfor.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne bekræfte en gang til, at skulle alle 15 pladser udgå ud fra sikkerhedsmæssige vurderinger, så ville det være rigtigt af mig at søge en tilslutning fra folketinget, før en sådan beslutning blev taget.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Bortfaldet spørgsmål:

Spm. nr. 10

Formanden:

Det er meddelt mig, at spørgsmål nr. 10, der var stillet af Kurt Hansen (VS) til ministeren for offentlige arbejder, den 7. oktober 1981 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til ministeren for offentlige arbejder (1/10 81) af:

Kurt Hansen (VS):

»Hvor mange passagerer regner ministeren med at DSB mister som følge af de planlagte forhøjelser af passagertaksterne med 15 pct. pr. 1. oktober, med 18 pct. fra 1. februar 1982 samt med en yderligere planlagt forhøjelse pr. 1. oktober 1982?«

Begrundelse

I slutningen af 1970erne var der en voldsom tilgang til den kollektive trafik. DSB fik også sin andel af tilgangen. Selv om der løbende sker udbygning og fornyelse inden for den kollektive trafik – herunder inden for DSB – så følger denne udbygning slet ikke med passagertilgangen. Dette har ført til, at den kollektive trafik de seneste 2–3 år er blevet væsentligt forringet. Samtidig med denne forringelse i serviceniveauet stiger priserne for personbefordringen meget hurtigt. Og lønarbejdernes realløn falder fortsat som følge af regeringens og de borgerliges indkomst- og finanspolitik.

Jeg forlanger naturligvis ikke, at trafikministeren skal tage afstand fra den asociale krisepolitik, som den regering, han selv er medlem af, fører, men det er bestemt på tide, at trafikministeren forholder sig til de trafikpolitiske konsekvenser, der uundgåeligt vil komme som følge af en politik, der betyder forringelser og fordyrelser for den kollektive trafik.

Regeringen burde have taget tilgangen til den kollektive trafik som en udfordring og virkelig satset på at få flere og flere til at benytte denne trafikform. På længere sigt kunne det også have ført til store samfundsmæssige besparelser, samtidig med at behovene for kollektiv trafik blev tilfredsstillet.

I stedet gør regeringen det stik modsatte. Forringelser og fordyrelser. Dette er med til at tvinge mange tilbage i privatbilten.

Supplerende besvarelse af skriftligt besvaret spørgsmål:

Ad spm. nr. 1096

Formanden:

Fra justitsministeren er modtaget supplerende besvarelse af et af medlem af folketinget Ernst Schmidt (FP) stillet spørgsmål.

Spørgsmålet, der sammen med begrundelsen og den foreløbige besvarelse er optaget i Folketingstidende, forhandlingerne, 1980-81 sp. 13023, var sålydende:

Til *justitsministeren* (11/6 81) af:

Ernst Schmidt (FP):

»Vil ministeren tage initiativ til, at myndighederne gør en effektiv indsats, som stopper fremstilling af falske kørekort i fængslerne, således at lovlydige borgere kan anvende et kørekort som legitimation, uanset om det er over for forretninger, banker eller politiet?«

Supplerende besvarelse (7/10 81):

Justitsministeren (Ole Espersen):

Der henvises til foreløbig besvarelse af 23. juni 1981.

Politimesteren i Århus har oplyst, at kriminalkommissær Rosendahl Nielsen over for pressen generelt har advaret befolkningen mod checkbedragere, som ofte anvender fal-

ske legitimationspapirer, bl. a. kørekort, som er forholdsvis lette at forfalske, oftest således at stjålne kørekort forsynes med falsk fotografi. Politiet har dog i et enkelt tilfælde konstateret, at en indsat i statsfængslet i Horsens har fremstillet et helt forfalsket kørekort under afsoningen.

Statsfængslet i Horsens har oplyst, at de materialer, den indsatte har anvendt hertil, ikke findes i statsfængslet, idet han ad anden vej har skaffet sig rød karton og lavet den fortrykte tekst med overføringsbogstaver, som kan købes i enhver større boghandel. Den indsatte har ikke været beskæftiget i anstaltens trykkeri, og de anvendte, falske gummistempler kan ikke være fremstillet af materialer fra statsfængslet.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 8. oktober 1981, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 14.48